પાંચમા ધોરણનો

મુખગણિત શિક્ષક

Reg. No. 192

ભાગ ૬.

II/1921 25-4-1921

સર્વ હક સ્વાધીન છે

કિંમત [illegible] આના

છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

"મુખગણિત શિક્ષક" વગેરેના કર્તા] [શાહપોર-સુરત.

1928

દેશી રાજ્યોમાં ટેક્સ્ટ બુક્સ, ઈનામ અને લાયબ્રેરી
માટે મંજુર થએલો અને કેળવણી ખાતાના
અધિકારી સાહેબો તેમજ સદ્‌ગૃહસ્થોના ઉત્તમ
સર્ટિફિકેટ પામેલો.

— પાંચમા ધોરણનો —

મુખગણિત શિક્ષક ભા. ૬

૮ ના ગુણોત્તરની સંપૂર્ણ નોંધ સાથે, તમામ ગુણોત્તરનાં
લેખાં ફક્ત ત્રણજ રીતથી ગણી શકાય
એવી નવીન સરળ યુક્તિવાળો.

રચનાર–છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
"ડિક્ટેશન શિક્ષક" વગેરેના કર્તા

પ્રસિદ્ધ કર્તા–છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
પ્રસિદ્ધ કરવાનુ ઠેકાણું—શાહપોર–સુરત.

આવૃત્તિ ૫ મી　　　　　　　　પ્રત ૧૦૦૦

છાપનાર–નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમ.
છાપવાનું ઠેકાણું–"શંકર" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ ચૈટાનો પુલ–સુરત.

સંવત ૧૯૭૭.]　　કિંમત ૦–૩–૦　　[સને ૧૯૨૧.

"ડિકટેશન શિક્ષક" માટે

અભિપ્રાય.

સ્વર્ગસ્થ ગણપતરામ અનુપમરામ ત્રવાડી.
રાજકોટ મેલ ટ્રેનિંગ કોલેજના માજી
પ્રિન્સિપાલ સાહેબ.

તા. ૨૮-૬-૧૯૧૭ ના પત્રમાં લખે છે કેઃ—

" સલામ–તમારા તરફથી અવલોકનાર્થે "ડિકટેશન શિક્ષક" ભાગ ૧. ૨. નામનાં બે નાનાં પણ ઉપયોગી પુસ્તકો મળ્યાં. જોતાં જણાય છે કે તમારો આ શ્રમ બાળકો, શિક્ષકો અને કેટલેક દરજ્જે લેખકોને પણ અત્યંત ઉપયોગી થઈ પડશે. આ પુસ્તકોનો ઉપયોગ કરવાથી બાળકોને ઘણી ઓછી મહેનતે જોડણીનું સારૂં અને ચોક્કસ જ્ઞાન થશે. તમોએ વાચનમાળામાંથી ઘણા ખરા મુશ્કેલીવાળા શબ્દો તારવ્યા છે, અને તેને વિવિધ રીતે ગોઠવી શિખનાર શિખવનાર ઉભયને સરળતા કરી આપીછે.

વળી સારા કાગળ મોટા ટાઈપ અને શબ્દોના છુટાપણાને લીધે એ પુસ્તકો આંખને આકર્ષક થાય તેવાં છે.

એકંદરે મારા ધારવા પ્રમાણે તમારાં પુસ્તકો શ્રુત લેખનના શિક્ષણમાં મદદગાર થઇ પડશે. તેથી કેળવણીની દ્રષ્ટિએ જોતાં તેને ટેકસ્ટ બુકસ તરીકે સ્વીકારી શકાય તેવાં છે. એજ."

મહેરબાન જામનગર એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબની ઓફિસના એ૦ જા૦ નં૦ ૪૪૧ તા. ૨૧-૭-૧૯૧૯ના પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે

“અંકગણિતનાં મનોયત્ન”

આ સ્ટેટની સ્કૂલોમાં બીજા ધોરણમાં ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે.

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજંટ ટુ ધ ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ નં. ૭૬ તા ૨-૮-૧૯થી

“અંકગણિતનાં મનોયત્ન”

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમાં ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કર્યો છે.

“ડિકટેશન શિક્ષક”માં શું શું છે ?

૧] પાઠવાર અઘરા શબ્દો.

૨] જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.

૩] કઠિન મગાતા શબ્દોની તારવણી.

૪] જોડાક્ષર. ૫] મળતા જોડાક્ષર.

૬] પરીક્ષાના ડિકટેશનમાં આવનાર શબ્દો.

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ ટુ ધ ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે નં૦ B. A. P. ૬૫ તા૦ ૧૪-૧૧-૧૫ થી

ચોથા ધોરણની ભૂગોળની

પ્રશ્નોત્તરમાળા ભાગ ૧ કિંમત ચાર આના.

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમાં ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કરી છે.

મુંબઇ ઈલાકાની

ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા માટે

અભિપ્રાય.

રા૦ રા૦ ભાઈચંદ પુંજાદાસ શાહ.

સાદરા તાલુકા સ્કુલના હેડમાસ્તર સાહેબ,

પોતાના તા૦ ૪-૧૦-૧૯૧૫ના પત્રમાં લખે છે, કે

"સલામ—"ચોથા ધોરણની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ભાગ ૧" આપના તરફથી મળી તે અવલોકતાં તેના સંબંધમાં મને જણાવતાં આનંદ થાય છે કે આપે આ પુસ્તક રચવામાં શરૂઆતની કેળવણી માટે લોકમાન્ય પ્રશ્નોત્તર-

શૈલીને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે, આ પુસ્તકની રચનાથી ભૂગોળના શિક્ષણમાં ટ્રેન્ડ, અન્ટ્રેન્ડ, અને સાધારણ કેળવણી પામેલાને પણ સરળતા થઇ છે. પુસ્તકની રચના અને શિક્ષણ શૈલી એ બે ભિન્ન છે. તેમાં આપે શિક્ષકોને ભૂગોળ શિખવવા માટે પુસ્તક વાચનમાં તથા તે ઉપરથી બાળકોને સમજાવતાં જે કાળક્ષેપ થાય છે તેનો ખાસ અટકાવ આ પ્રશ્નોત્તરમાળા વાપરવાથી થાય, એવી યોજના કરેલી જણાય છે. દરેક શિક્ષક ધ્યાનપૂર્વક પુસ્તક વાંચે, વિચારે અને પછી નોટ કરી તે શીખવે ત્યારેજ ભૂગોળનો વિષય બાળકને સમજાવી શકે છે. આ બધું પ્રશ્નોત્તરમાળામાં સ્પષ્ટપણે ખુલાસાવાર અને વિગતવાર આવી જાય છે, તેથી મારા શિક્ષક તરીકેના અનુભવથી જણાવું છું કે આ પુસ્તક શિષ્ય, શિક્ષકો અને સામાન્યજ્ઞાન મેળવવા ઇચ્છતા જનસમુહને ઘણુંજ ઉપયોગી થઇ પડે એવું આલેખાએલું છે. આનો ઉપયોગ કરવાથી બાળકો જલદી આ વિષયમાં પારંગત થઇ શકે તેમ છે."

રા. રા. છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

શાહપોર–સુરત.

સલામ દીગર–" આપની બનાવેલી "ચોથા ધોરણની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા" મેં પહેલેથી છેવટ સુધી વાંચી. અહીંની સ્કૂલમાં ધોરણ ચોથામાં ભૂગોળની પરીક્ષા હંમેશાં લખાણથી થાય છે, માટે અહીંના શિક્ષકોને ભૂગોળના પુસ્તક ઉપરથી પ્રશ્નોત્તર લખાવવા પડતા તે મહેનત આપના પુસ્તકથી ઘણી ઓછી થઇ છે. પ્રશ્નો પણ આપે નવા ધોરણમાં મંજુર થયા પ્રમાણે ભૂગોળમાંથી ચૂંટી ઉત્તર પ્રકારે ગોઠવ્યા છે, જેથી વિદ્યાર્થીઓને એક વાર વાંચી જવાથી સહજ યાદ રહી જાય છે, તે મારા જાતિ અનુભવથી જાણવામાં આવ્યું છે. આવા પ્રશ્નોત્તરમાં બાળકને પણ રસ પડે છે, અને શિક્ષકની મહેનત વૃથા જતી નથી. આવું ઉત્તમ પુસ્તક બહાર માટે આપને ધન્યવાદ આપુ છું, અને આપના પ્રયાસને સારૂં ઉત્તેજન મળે એમ ઇચ્છું છું." એજ. લિ૦

તા૦ ૯–૧૨–૧૯૧૯. | **ભગવાનજી દેવજી પંડયા.**

માંગરોળ (કાઠિઆવાડ). | તાલુકા સ્કૂલ માસ્તર.

હિંદુસ્તાનની સામાન્ય ભૂગોળની

પ્રશ્નોત્તરમાળા ચાર આના.

પ્રકરણ ૧.

મનોયત્ન ૧.

નીચેની સંખ્યાના ગુણોત્તર કાઢો.

રૂપીઓ : બે આની	રૂપીઓ : ૩ પાઇ	આનો : ૨ ઉપઆના
રૂપીઓ : ૧૨ા દોકડા	રૂપીઓ : ૨૫ બદામ	આનો : ૧૨ા બદામ
રૂપીઓ : ૧૦ સુ૦પૈસા	રૂપીઓ : ૪ ઉપઆના	આનો : ૧૦ બદામ
રૂપીઓ : ૧૦ દોકડા	રૂપીઓ : ૨ પાઇ	આનો : ૦ા સુ૦પૈસો
રૂપીઓ : ૮ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૧ દોકડો	આનો : ૧ પાઇ
રૂપીઓ : ૧૬ પાઇ	રૂપીઓ : ૫/૮ દોકડા	આનો : ૧ ઉપઆનો
રૂપીઓ : ૧ આનો	રૂપીઓ : ૨/૩ સુ૦ પૈસા	આનો : ૬ા બદામ
રૂપીઓ : ૬ા દોકડા	રૂપીઓ : ૨/૧૫ આના	આનો : ૫ બદામ
રૂપીઓ : ૫ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૫/૧૨ દોકડા	આનો : ૦ા સુ૦ પૈસો
રૂપીઓ : ૫ દોકડા	રૂપીઓ : ૧/૩ સુ૦ પૈસા	આનો : ૦ાા પાઇ
રૂપીઓ : ૪ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૧/૧૫ આના	આનો : [illegible]/૧૫ ઉપઆના
રૂપીઓ : ૮ પાઇ	રૂપીઓ : ૪/૫ પાઇ	આનો : ૧૦/૩ બદામ
રૂપીઓ : [illegible]/૧૫ આના	રૂપીઓ : ૧ ઉપઆનો	આનો : ૦ાા ઉપઆનો
રૂપીઓ : [illegible]/૩ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૦ાા પાઇ	આનો : ૨ાા બદામ
રૂપીઓ : ૧૦/૩ દોકડા	રૂપીઓ : ૫ બદામ	આનો : ૦ા પાઇ
રૂપીઓ : ૬ પાઇ	રૂપીઓ : ૦ા સુ૦ પૈસો	આનો : ૦ા ઉપઆનો
રૂપીઓ : ૨ાા દોકડા	રૂપીઓ : ૨/૪૫ આના	આનો : ૨૫વીસવાસી
રૂપીઓ : ૨ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૨/૭ સુ૦ પૈસા	આનો : ૧/૭ પાઇ
રૂપીઓ : ૪ પાઈ	રૂપીઓ : ૫/૧૭ દોકડા	આનો : ૧ બદામ
રૂપીઓ : ૧ પૈસો	આનો : ૧ અધેલો	આનો : ૫/૮ બદામ

આનો	: ૨/૧૫ ઉપઆના	પૌંડ	: ૦॥ પેની	શેર	: ૪ ૩।૦ ભાર
આનો	: ૫/૧૬ બદામ	પૌંડ	: ૯/૧૬ ફાર્થિંગ	મણ	: ૫ શેર
આનો	: ૧/૧૫ ૩૫આનો	શિલિંગ	: ૧॥ પેન્સ	મણ	: ૨॥ શેર
આનો	: ૧ ઉ૦ઉ૦આ	શિલિંગ	: ૬/૫ પેન્સ	મણ	: ૧॥ શેર
આનો	: ૫ વીસવારી	શિલિંગ	: ૧ પેની	મણ	: શેર ૦॥
આનો	: ૨/૫૪ ઉપઆના	શિલિંગ	: ૦॥ પેની	મણ	: શેર ૦।
આનો	: ૫/૧૮ બદામ	શિલિંગ	: ૩/૫ પેની	મણ	: ૦। શેર
પૌંડ	: ૨॥ શિલિંગ	શિલિંગ	: ૨ ફાર્થિંગ	મણ	: નવટાંક
પૌંડ	: ૨ શિલિંગ	શિલિંગ	: ૨/૫ પેની	એકર	: ૨॥ ગુંઠા
પૌંડ	: ૧ શિ. ૮ પેન્સ	શિલિંગ	: ૧॥ ફાર્થિંગ	એકર	: ૧॥ ગુંઠા
પૌંડ	: ૧। શિલિંગ	શિલિંગ	: ૩/૧૦ પેની	એકર	: ૧૦ આના
પૌંડ	: ૧ શિલિંગ	શિલિંગ	: ૧ ફાર્થિંગ	એકર	: ૨॥ આના
પૌંડ	: ૧૦ પેન્સ	શિલિંગ	: ૦॥ ફાર્થિંગ	એકર	: ૪ ગુંઠા
પૌંડ	: ૮ પેન્સ	શિલિંગ	: ૦॥ ફાર્થિંગ	એકર	: ૨ આના
પૌંડ	: ૭॥ પેન્સ	શિલિંગ	: ૩/૨૫ પેની	માઈલ	: ફર્લાંગ
પૌંડ	: ૬ પેન્સ	શિલિંગ	: ૧/૧૦ પેની	માઈલ	: ૦॥ ફર્લાંગ
પૌંડ	: ૫ પેન્સ	શિલિંગ	: ૧/૨૦ પેની	માઈલ	: ૦। ફર્લાંગ
પૌંડ	: ૩॥ પેન્સ	શિલિંગ	: ૩/૧૬ ફાર્થિંગ	માઈલ	: ૧ પોલ
પૌંડ	: ૨॥ પેન્સ	શિલિંગ	: ૩/૮૦ પેની	માઈલ	: ૧॥ પોલ
પૌંડ	: ૧૨/૫ પેન્સ	શિલિંગ	: ૧/૩૦ પેની	માઈલ	: પોલ
				ફર્લાંગ	: ૫ પોલ
પૌંડ	: ૨ પેન્સ	શેર	: નવટાંક	ફર્લાંગ	: ૨॥ પોલ
પૌંડ	: ૧ પેની	શેર	: અધોળ	ફર્લાંગ	: ૧॥ પોલ
પૌંડ	: ૩॥ ફાર્થિંગ	શેર	: ૧॥ ૩।૦ ભાર	રૂડ	: ૫ પોલ

રૂડ : ૨।। પોલ
રૂડ : ૧।। પોલ
માણી : ૧।। મણ
માણી : ૦।।। મણ
માણી : ૧૫ શેર
માણી : ૭।। શેર
માણી : શેર ૧।।।=
માણી : ૪ શેર
માણી : ૨ શેર
માણી : ૧।। શેર
ગ્રોસ : ૧।। ડઝન
ગ્રોસ : ૦।।। ડઝન
ડઝન : ૧।। નંગ
ડઝન : ૦।।। નંગ

એપૉથીકરી તોલ

પૌંડ : ૧।। ઔંસ
પૌંડ : ૦।।। ઔંસ
પૌંડ : ૩ દ્રામ
પૌંડ : ૧।। દ્રામ

ટ્રોય વજનનું તોલ

પૌંડ : ૧।। ઔંસ
પૌંડ : ૦।।। ઔંસ
પૌંડ : ૭।। પેનીવેટ
પૌંડ : ૩।।। પેનીવેટ
પૌંડ : ૨।। ગ્રેન

પૌંડ : ૨૪ પેનીવેટ
પૌંડ : ૧ પેનીવેટ
પૌંડ : ૧૮ ગ્રેન
તોલો : ૦।।। માસો
તોલો : ૦।। માસો
તોલો : વાલ
તોલો : ૧।। રતી
વર્ષ : ૧।। માસ
વર્ષ : ૦।।। માસ
વર્ષ : ૩૬ દિવસ
વર્ષ : ૧।। દિવસ
ફુટ : ૧।। ઈંચ
ફુટ : ૦।।। ઈંચ
કળશી : ૨ મણ
કળશી : મણ
કળશી : ૦।। મણ
કળશી : ૦। મણ
કળશી : ૨।। શેર
કળશી : ૨ શેર
કળશી : ૧।। મણ૪શેર
ગદિઆણો : ૨ વાલ
ગદિઆણો : વાલ
ગદિઆણો : ૦।। વાલ
ગદિઆણો : ૦।।। રતી

એવોર્ડુપોઇઝ વજનનું

પૌંડ : ૨ ઔંસ
પૌંડ : ઔંસ
પૌંડ : ૦।। ઔં૦
પૌંડ : ૦। ઔંસ
પૌંડ : ૧ દ્રામ
ફરો : ૨ પાયલી
ફરો : પાયલી
પૌંડ : ૦।। પાયલી
ફરો : ૦। પાયલી
ફરો : ૦। શેર
ખાંડી : ૨।। મણ
ખાંડી : ફરો
ખાંડી : ૧। મણ
ખાંડી : ૦।। ફરો
ખાંડી : ૨૫ શેર
ખાંડી : ૦। ફરો
ખાંડી : ૧૨।। શેર
ખાંડી : ૨ પાયલી
ખાંડી : શેર ૩)=
ખાંડી : ૨ મણ
ખાંડી : ૨।। શેર
ખાંડી : ૨ શેર
ખાંડી : ૩ મણ
બાર : ૧। ઘડી

ભાર : ૧॥ મણ	રીમ : ૨ ધા	સેંકડો : ૧૨॥ નંગ
ભાર : ૦॥। મણ	રીમ : ૨ તાવ	સેંકડો : ૬। નંગ
ભાર : ૧૫ શેર	રીમ : ૧॥ તાવ	સેંકડો : ૧૦ નંગ
ભાર : ૩॥ શેર	ગજ : ૩ તસુ	હજાર : ૧૨૫ નંગ
ભાર : ૨ ધડી	ગજ : ૧॥ તસુ	હજાર : ૬૨॥ નંગ
ભાર : ૪ શેર	ગજ : ૦॥। તસુ	હજાર : ૩૧। નંગ
ભાર : ૩ શેર	ગજ : ૦॥। આંગળ	હજાર : સેંકડો
ટાંક : ૩ રતી	વીંધુ : ૨॥ વસા	ગાંસડી : ૧। રીમ
ટાંક : ૧॥ રતી	વીંધુ : ૧। વસા	ગાંસડી : ૧૨॥ ધા
ટાંક : ૦॥। રતી	વીંધુ : ૧૨॥ કાઠી	ગાંસડી : ૬। ધા
ટાંક : ૬ આના	વીંધુ : ૬। કાઠી	ગાંસડી : ૧ રીમ
ટાંક : ૧॥ આના	વીંધુ : ૨ વસા	એડીઉં : ૪ મણ
કોડી : ૨॥ નંગ	વસા : ૨॥ કાઠી	એડીઉં : ૨ મણ
કોડી : ૧। નંગ	વસા : ૧। કાઠી	એડીઉં : મણ
ધા : ૩ તાવ	ગાલ્લી : ૩॥। મણ	એડીઉં : ૦॥ મણ
ધા : ૧॥ તાવ	ગાલ્લી : ૭૫ શેર	એડીઉં : ૫ શેર
ધા : ૦॥। તાવ	ગાલ્લી : ૩૭॥ શેર	એડીઉં : ૧૨૮ શેર
રીમ : ૨॥ ધા	ગાલ્લી : ૧૮॥। શેર	એડીઉં : ૪ શેર
રીમ : ૧। ધા	ગાલ્લી : ૩ મણ	તોલો : ૪ વાલ
રીમ : ૧૫ તાવ	ગાલ્લી : ૫ શેર	તોલો : ૨ વાલ
રીમ : ૭॥ તાવ	મહીનો : ૩॥ દિવસ	તોલો : ૧ વાલ
	મહીનો : ૩ દિવસ	તોલો : ૦॥ વાલ

મનોયત્ન ૨.

૧) શેરના રૂ. ભાર કેટલા ?
૨) શેર : રૂા. ભાર,
૩) મણના રૂા. ભાર કેટલા ?
૪) મણના નવટાંક કેટલા ?
૫) મણના : રૂા. ભાર.
૬) મણ : નવટાંક
૭) મણના શેર કેટલા ?
૮) ખાંડીના શેર કેટલા ?
૯) ભારના શેર કેટલા ?
૧૦) કળશીના શેર કેટલા ?
૧૧) ગાલ્લીના શેર કેટલા ?
૧) બેડીઆના શેર કેટલા ?
૧૩) ગદિયાણાની રતી કેટલી ?
૧૪) માસાની રતી કેટલી ?
૧૫) માણી : શેર
૧૬) કળશી : શેર
૧૭) ખાંડી : શેર
૧૮) ભાર : શેર
૧૯) ગાલ્લી : શેર
૨૦) બેડીઉં : શેર
૨૧) વર્ષના દિવસ કેટલા ?
૨૨) વર્ષ : દિવસ
૨૩) શેર : ખાંડી
૨૪) કેટલા શેરની માણી ?
૨૫) કેટલી રતીનો તોલો ?
૨૬) કેતલી રતીનો માસો ?
૨૭) કેટલી રતીનો ગદિયાણો ?
૨૮) શેરના નવટાંક કેટલા ?
૨૯) શેરના અધોળ કેટલા ?
૩૦) મણની પાંચશેરી કેટલી ?
૩૧) મણની અઢીશેરી કેટલી ?
૩૨) મણની સવાશેરી કેટલી ?
૩૩) મણના અધોળ કેટલા ?
૩૪) ૩૬ દિવસ : ૧ વર્ષ
૩૫) ૫ ગુંઠા : એકર
૩૬) ૫ પોલ : માઇલ
૩૭) ૦ાા મણ : બેડીઉં
૩૮) ૧ાા રતી : તોલો
૩૯) ૬૪ શેર : કળશી
૪૦) કળશીની બશેરી કેટલી ?
૪૧ ૭૫ શેર : ગાલ્લી
૪૨) ૨ વસા : વીંઘુ
૪૩) ગાલ્લીમાં ૫ શેર કેટલીવાર ?
૪૪) ગાલ્લી : ૫ શેર

૪૫) ૨ ધા : રીમ.

૪૭) બેડીઆની ૫ શેરી કેટલી ?

૪૮) ભાર : મણ

૪૯) કળશી : બેડીઉં.

૫૦) ગાલ્લી : ખાંડી.

૫૧) ક્રાઉન : પૌંડ.

૫૨) પૌંડના ક્રાઉન કેટલા ?

૫૩) વર્ષ : ૧ાા દિવસ

૫૪) ૧ાા ખાડી : ૭ાા શેર

૫૫) ૧ા ભાર : ૧ાા મણ.

૫૬) ૧. ગજ : ૦ાા તસુ

૫૭) ૩ અધોળ : ૧ાા મણ.

૫૮) ૨ાા નવટાંક : ૨ાા મણ.

૫૯) ૨ા ગાલ્લી : ૧૧ા શેર.

૬૦) ૧ા પૌંડ : ૧ા શિલિંગ.

૬૧) કેટલા અડધા ફાર્થિંગ હોય તો શિલિંગ થાય ?

૬૨) નીચેના રૂપીઆની કિંમત કહો.

૧/૨, ૧/૩, ૧/૪, ૧/૫ ૧/૬, ૧/૮, ૧/૧૦, ૧/૧૨, ૧/૧૬, ૧/૨૦, ૧/૨૪, ૧/૨૫, ૧/૩૨, ૧/૪૦, ૧/૪૮, ૧/૫૦, ૧/૬૪, ૧/૮૦, ૧/૯૬, ૧/૧૦૦, ૧/૧૨૦, ૧/૧૯૨, ૧/૨૦૦,

૬૩) ૧/૨, ૧/૩, ૧/૪, ૧/૫, ૧/૬, ૧/૮, ૧/૧૦, ૧/૧૨, ૧/૧૬, ૧/૨૦, ૧/૨૪ ૧/૨૫, ૧/૪૦, ૧/૪૮, ૧/૫૦, ૧/૧૦૦ આનાની કિંમત કહો.

૬૪) ૪ાાા પૌંડમાં ૨ાા પૌંડ ઉમેરતાં જે જવાબ આવે તેનું ૭ શિલિંગ ૩ પેન્સ સાથે ગુણોત્તર શું ?

૬૫) રૂ. ૭ાા[illegible]ાા માંથી રૂ. ૦) ૦ાા બાદ કરો અને જે બાકી રહે તેનું રૂ. ૦ાા[illegible] ની સાથે ગુણોત્તર શું ?

૬૬) ૭ાા×૭ાા નું ૨ાા×૨ાા સાથે ગુણોત્તર શું ?

૬૭) ૧ાા મણને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૮ ?

૬૮) ૨ શેરને કેટલા નવટાંકનું ગુણોત્તર ૮?

૬૯) નવટાંક ને કેટલા શેર ગુણોત્તર ૧/૨ ?

૭૦) ગાંસડી ને કેટલા રીમનું ગુણોત્તર ૧૦ ?

૭૧) સેકડો ને કેટલાં નંબનું ગુણોત્તર ૨૦ ?

૭૨) ૩ નવટાંક ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર $\frac{૧}{૪}$?
૭૩) ૧ા રૂપીઓ ને કેટલા આનાનું ગુણોત્તર ૮ ?
૭૪) કેટલા આના ને ૩ાા રૂપીઆનું ગુણોત્તર ૧૨ ?
૭૫) ૩ રૂપીઆ ને કેટલી પાઇનું ગુણોત્તર ૪૮ ?
૭૬) કેટલા તોલા ને ૮ ગદિઆણાનું ગુણોત્તર ૧૬ ?
૭૭) કેટલી કળશી ને ૪ ભારનું ગુણોત્તર ૨ ?
૭૮) ૫ રૂપીઆ નેકેટલી પાઇનું ગુણોત્તર ૧૯૨ ?
૭૯) ૭ શિલિંગ નેકેટલા પેન્સનું ગુણોત્તર ૧૨ ?
૮૦) ૭ પેન્સ ને કેટલા શિલિંગનું ગુણોત્તર $\frac{૧}{૧૨}$?
૮૧) ૩૨ મણ ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ ?
૮૨) બેડીઉં ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ ?
૮૩) કેટલા મણ ને ૫ નવટાંકનું ગુણોત્તર ૩૨૦ ?
૮૪) ૫ શેર ને કેટલી-ખાંડીનું ગુણોત્તર $\frac{૧}{૧૬૦}$?
૮૫) કેટલા ગ્રોસ ને ૨૪ ડઝનનું ગુણોત્તર ૨ ?

સૂચના—૮૬ થી ૧૦૧ સવાલના જવાબ અનેક આવશે !

૮૬) કેટલા રૂપીઆ ને કેટલા આનાનું ગુણોત્તર ૪ ?
૮૭) કેટલા મણ ને કેટલા શેરનું ગુણોતર ૪૦ ?
૮૮) કેટલા બેડીઆં ને કેટલી કળશીનું ગુણોત્તર ૮ ?
૮૯) કેટલા આના ને કેટલી પાઇનું ગુણોત્તર ૧૨ ?
૯૦) કેટલા મણ ને કેટલા શેરનું ગુણોત ૧૬ ?
૯૧) કેટલા તોલા નેકેટલા વાલનું ગુણોત્તર ૮ ?
૯૨) કેટલી ખાંડી ને કેટલા મણનું ગુણોત્તર ૨૦ ?
૯૩) કેટલી ખાંડી ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ ?

૯૪) કેટલા પોંડ ને કેટલા શિલિંગનું ગુણોત્તર ૨૦ ?

૯૫) કેટલા શિલિંગ ને કેટલા પેન્સનું ગુણોત્તર ૧૨ ?

૯૬) કેટલી પાઇ ને કેટલા આનાનું ગુણોત્તર $\frac{૧}{૧૨}$?

૯૭) કેટલા આના અને કેટલા રૂપીઆ ગુણોત્તર $\frac{૧}{૧૬}$?

૯૮) કેટલા શેર ને કેટલા રૂપીઆભારનું ગુણોત્તર ૪૨ ?

૯૯) કેટલા મણ ને કેટલી ગાલ્લીનું ગુણોત્તર $\frac{૧}{૪૦}$?

૧૦૦) કેટલા તસુ ને કેટલા ગજનું ગુણોત્તર $\frac{૧}{૨૪}$?

૧૦૧) કેટલી રતી ને કેટલા તોલાનું ગુણોત્તર $\frac{૧}{૯૬}$?

પ્રકરણ ૨.

કસર.

વ્યવહારમાં પદાર્થોની કિંમતની આપ લે ચલણી નાણાંથી કરવામાં આવે છે. નાણામાં હલકામાં હલકું નાણું પાઇ છે. ૦।। પાઇથી ઉપરાંત થાય તો આખી ગણી લેવા આવે છે, પણ ૦।। પાઇથી ઓછી થાય તો છોડી દેવામાં આવે છે.

હિસાબ દોકડા, બદામ, વીસવાસીથી ગણવામાં આવે છે. તેમાં પણ ઉપર મુજબ કસર મુકવી. જવાબ દોકડા, બદામ અને વીસવાસીમાં ન માંડતાં તેનું નાણું કરી રૂપીઆ, આના, પાઇ.માં માંડવો.

પ્રકરણ ૩

તમામ ગુણોત્તરમાં લાગુ પડતી કુંચીઓ.

૧) ભારે પરિમાણ ઉપરથી હલકા પરિમાણની કિંમત કાઢવાની રીત:—

ભારે પરિમાણની કિંમતને, ભારે પરિમાણ અને હલકા પરિમાણના ગુણોત્તરે ભાગવા. ભાગાકાર ભારે પરિમાણની કિંમતની જાતનો આવશે. જેમકે ૧) રૂ૦ ૨૫॥ એ તોલો તો ૪ વાલનું શું ?

ભારે પરિમાણની કિંમત રૂા. ૨૫॥ને ભારે પરિમાણ તોલો અને હલકા પરિમાણ ૪ વાલના ગુણોત્તર ૮એ ભાગ્યા. ૨૫॥÷૮એટલે ૨૫॥×*૧/૮=૫૧ આના=રૂ. ૩)≈ જવાબ આવ્યો. (૨૫॥ રૂપીઆને ૧/૮ થી ગુણવા અથવા ૨૫॥ને ૧/૮ રૂપીઆએ ગુણવા એ બરોબર છે. હવે ૧/૮ રૂપીઓ એટલે બે આના, માટે ૨૫॥×૨ આના=૫૧ આના=રૂ. ૩)≈.) દા. ૨) રૂ. ૬૩) ગાલ્લી તો ૧૨ શેરનું શું ?

ભારે પરિમાણની કિંમત રૂા. ૬૩)ને ભારે પરિમાણ ગાલ્લી અને હલકા પરિમાણ ૧૨ શેરના ગુણોત્તર ૧૦૦ એ ભાગ્યા. ૬૩÷૧૦૦=૬૩×૧/૧૦૦=૬૩ દોકડા=રૂ. ૦॥≈ ૦॥ દોકડો જવાબ. (૬૩ રૂપીઆ ×૧/૧૦૦=૬૩×૧/૧૦૦ રૂા. છે. ૧/૧૦૦ રૂપીઆ=૧ દોકડો માટે ૬૩×૧=૬૩ દોકડા=રૂ ૦॥≈ ૦॥ દોકડો.)

૩) ૭॥ ખાંડીના ૫૨॥ રૂપીઆ તો ૩૦ શેરનું શું ?
ભારે પરિમાણની કિમંત રૂ. ૫૨॥ને ભાર પરિમાણ ૭॥ ખાંડી અને

ગુણોત્તર એ સાદી સંખ્યા છે. છતાં આ રીતમાં તેને વિશેષ (પરિમાણવાળી) સંખ્યા ગણી લેવામાં આવે છે માટે પહેલી સંખ્યા જે વિશેષ સંખ્યા છે તેને સાદી સંખ્યા ગણી લેવી જોઇએ કારણ સ્પષ્ટ છે જેમકે ૫ રૂપીઆ ×૨=૧૦ રૂપીઆ અથવા ૫×૨ રૂપીઆ= ૧૦ રૂપીઆ છે.

હલકા પરિમાણ ૩૦ શેરના ગુણોત્તર ૨૦૦ એ ભાગ્યા. ૫૨ાા÷૨૦૦=૨૧ા દોકડા,=કારણ રૂપીઆનો ૨૦૦મો ભાગ ૦ાા દોકડો છે, માટે ૫૨ાા×૦ાા=૨૧ા દોકડા=રૂ. ૦ા ૧ા દો. જવાબ

૨) હલકા પરિમાણ ઉપરથી ભારે પરિમાણની કિંમત કાઢવાની રીત:-

હલકા પરિમાણની કિંમતને હલકા પરિમાણ અને ભારે પરિમાણના ગુણોત્તરે ભાગવા. ભાગાકાર હલકા પરિમાણની કિંમતની જાતનો આવશે જેમકે દા. ૧) રૂ. ૦)=ા નું શેર તો મણનું શું ?

હલકા પરિમાણની કિંમત ૨ાા આનાને હલકા પરિમાણ ૧ા શેર અને ભારે પરિમાણ મણના ગુણોત્તર ૧/૩૨ ભાગ્યા. ૨ાા આના ÷૧/૩૨ =૨ાા આના×૩૨=૮૦ આના=રૂ. ૫) જવાબ. અથવા ૨ાા×૩૨ આના=૨ાા×૨ રૂપીઆ=૫ રૂપીઆ.

૨) રૂ. ૦)=ાનું શેર તો મણનું શું

હલકા પરિમાણની કિંમત ૨ા આનાને હલકા પરિમાણ શેર અને ભારે પરમામણના ગુણોત્તર ૧/૪૦ ભાગ્યા. ૨ા÷૧/૪૦=૨ા આના × ૪૦=૯૦ આના=રૂ. ૫ાા= જવાબ.

૩) ૭ાા શેરના ૬ આના તો ૩ ખાંડી શું ?

હલકાના પરિમાણની કિંમત ૬ આનાને હલકા પરિમાણ ૭ાા શેર અને ભારે પરિમાણ ૩ ખાંડીના ગુણો-તર ૧/૩૨૦ ભાગ્યા. તો ૬ આના÷૧/૩૨૦=૬ આના×૩૨૦=૧૯૨૦ આના=રૂ. ૧૨૦ અથવા ૬×૩૨૦ આના=૬×૨૦ રૂપીઆ =૧૨૦ રૂપીઆ જવાબ.

૩) કિંમત ઉપરથી વજન કાઢવાની રીત:-

જેટલું વજન આપ્યું હોય અને જેટલી કિંમતનું લેવું હોય

તે બેનો ગુણાકાર કરવો. પછી તે ગુણાકારને આપેલી કિંમતે ભાગવાથી જવાબ આપેલા વજનની જાતનો આવશે.

૧) રૂ. ૪૫માં ૧॥ ગાલ્લી મઠ મળે તો રૂ. ૩)માં કેટલા આવશે? ૧॥×૩=૪॥, ૪॥÷૪૫=$\frac{1}{10}$ ગાલ્લી=૩ મણ જવાબ.

૨) રૂ. ૭૨)નું ૧॥ કળશી તો રૂ, ૬)નું કેટલું? ૧॥×૬=૯, ૯÷૭૨=$\frac{1}{8}$ કળશી=૨ મણ જવાબ,

૩) રૂ. ૦॥। ના ૨૧ નંગ તો રૂ. ૪)નાં કેટલાં? ૨૧×૪=૮૪, ૮૪÷૦॥।=૧૧૨ નંગ જવાબ.

૪) રૂ. ૫૨॥માં ૧॥ ગાલ્લી મઠ મળે તો રૂ. ૧)-॥માં કેટલા આવશે? ૧॥×૧)-॥=૧॥=॥. ૧॥=॥÷૫૨॥=$\frac{1}{32}$ ગાલ્લી=૩૭॥ શેર.

મનોયત્ન ૩.

૧) એક આનાનું નવટાંક તો મણનું શું?

૨) રૂપીઆનું ૪ શેર તો બારનું શું?

૩) વાલના રૂ. ૦॥= તો ૨॥ તોલાનું શું?

૪) રૂ. ૭॥ હજાર તો ૧૨૫ નંગનું શું?

૫) ડઝનના રૂ. ૦)=॥ તો ૨॥ ગ્રોસનું શું?

૬) રૂ. ૦।-નું ૧૦ શેર તો ગાલ્લીનું શું?

૭) મહીનાના રૂ. ૧૭॥ તો ૧૦ દિવસનું શું?

૮) ૭॥ વાલના રૂ. ૨॥ તો ૭॥ તોલાનું શું?

૯) રૂ. ૬૦)નું ૨॥ ખાંડી તો રૂ. ૫)નું કેટલું?

૧૦) રૂ. ૦)=નું ૦॥ મણ તો રૂ. ૧૫)નું કેટલું?

૧૧) મણના રૂ. ૨॥ તો રૂ. ૧॥-નું કેટલું?

૧૨) રૂ. ૧૮॥નું ૨૦ મણ તો રૂ. ૩॥નું કેટલું?

૧૩) ૭) વર્ષના રૂ. ૧૦૫) તો ૭ મહીનાનું શું ?
૧૪) રૂ. ૧૫) મણ તો ૩ાા મણનું શું ?
૧૫) ૩ અધોળના રૂ. ૦ાાૹ તો ૩ શેરનું શું ?
૧૬) ૭ પેનની ૫ પાઇ તો ૫ આનાની કેટલી ?
૧૭) રૂ. ૨૫ાાએ તોલો તો ૪ વાલનું શું ?
૧૮) રૂ. ૧૨ાાનું ૫ મણ તો ૪ શેરનું શું ?
૧૯) ૬૪ કેરીનો રૂ. ૧ાા તો રૂ. ૧)૦ાાની કેટલી ?

પ્રકરણ ૪.

શેરના નવટાંક કેટલા? અચ્છેરના અધોળ? મણની પાંચશેરી કેટલી? માસાની રતી? દિવસના પહોર? પાયલીની ટિપરી? ખાંડીના ફરા? ઔંસના ડ્રામ (એવો)? માઇલના ફર્લાંગ? ક્વાર્ટરના બુશલ? બુશલના ગેલન કેટલા? જ. ૮. ત્યારે ઉપલાં પરિમાણોનું ગુણોત્તર શું? જ. ૮.

૮ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

શેર ને નવટાંક, અચ્છેર ને અધોળ. મણ ને પાંચશેરી, માસો ને રતી, દિવસ ને પહોર? પાયલી ને ટિપરી, ખાંડી ને ફરો, ઔંસ ને ડ્રામ (દવા તોલવાનું), માઇલ ને ફર્લાંગ, ક્વાર્ટર ને બુશલ, બુશલ ને ગેલન ?

એ પરિમાણોમાંથી ભારે પરિમાણ કહો. હલકા કહો. હલકા ભારેનો કેટલામો ભાગ છે? જ. ૮મો ભાગ. ભારે હલકાથી કેટલા ગણા છે. જ. ૮ ગણા.

જો ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત રૂ. ૧ પડે તો હલકા એકમની કિંમત ભારેના કેટલામા ભાગની પડે? જ. ૮મા ભાગની.

રૂપીઆનો ૮મો ભાગ શું? જ. ૨ આના. રૂપીઆથી કેટલા ગણા આના આવ્યા? જ, બમણા. પણ જો ભારે એકમની કિંમત રૂ. ૨ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે? જ. ૪ આના. રૂપીઆથી કેટલા ગણા આના આવ્યા? જ. બમણા. માટે.

૧) ભારે એકમના રૂપીઆથી બમણા આના હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ આનો પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે? જ. દોઢ પાઇ. આનાથી કેટલી ગણી પાઇ પડે? જ. દોઢ ગણી. જો ભારે એકમની કિંમત ૨ આના પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે? જ. ૩ પાઇ=૧ પૈસો. આનાથી કેટલી ગણી પાઇ આવી? જ. દોઢ ગણી. પૈસા કેટલા ગણા આવ્યા? જ. અડધા. ભારે એકમના આનાથી કેટલી ગણી પાઇ આપવી પડે? જ. દોઢ ગણી. પૈસા કેટલા ગણા આપવા પડે? જ. અડધા. માટે

૨) ભારે એકમના આનાથી દોઢ ગણી પાઇ અથવા અડધા પૈસા હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ પૌંડ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી? જ. પૌંડના આઠમા ભાગ જેટલા. પૌંડનો આઠમો ભાગ શું? જ. ૨॥ શિલિંગ. પૌંડથી કેટલા ગણા શિલિંગ આવ્યા? જ. અઢીગણા. ભારે એકમના પૌંડથી કેટલા ગણી શિલિંગ આપવી પડે? જ. અઢીગણી. માટે,

૩) ભારે એકમના પૌંડથી અઢીગણા શિલિંગ હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ શિલિંગ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે? જ. દોઢ પેન્સ. શિલિંગથી કેટલા ગણા

પેન્સ પડે ? જ. દોઢ ગણા. ભારે એકમના શિલિંગથી કેટલા ગણા પેન્સ આપવા પડે ? જ. દોઢ ગણા. માટે.

૪) ભારે એકમના શિલિંગથી દોઢ ગણા પેન્સ હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ પેન્સ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ. ૦॥ ફાર્ધિંગ. પેન્સથી કેટલા ગણા ફાર્ધિંગ પડે ? જ. અડધા. ભારે એકમના પેન્સથી કેટલા ગણા ફાર્ધિંગ આપવા પડે ? જ. અડધા.

૫) ભારે એકમના પેન્સથી અડધા ફાર્ધિંગ હલકા એકમની કિંમત પડે.

આગળ કુંચીઓ કઢાવી છે માટે નીચેના હિસાબ પૂછો.

રૂ. ૧)નું ૧ મણ તો ૫ શેરનું શું ? જ. ૨ આના.

રૂ. ૨)નું ૩ મણ તો ૫ શેરનું શું ? જ. ૪ આના.

રૂ. ૫)નું ૧૬ મણ તો બે મણનું શું જ. ૧૦ આના.

રૂ. ૦)~નું શેર તો નવટાંકનું શું ? જ. દોઢ પાઇ.

રૂ. ૦)=નું ૧॥ શેર તો ૧॥ નવટાંકનું શું ? જ. ૧॥ પાઇ.
૧ પૈસાનું એક શેર તો ૧ નવટાંકનું શું ? જ. ૦॥ ઉપઆનો.
૭ પૈસાનું ૪ શેર તો ૪ નવટાંકનું શું ? જ. ૩॥ ઉપઆના.
હવે રૂપીઆના ભાવ પરથી ભારે પરથી હલકાની કુંચીઓ.

*** રૂપીઆના ભાવ પરથી ભારેપરથી હલકાની કિંમત.**

૧) જેટલા રૂપીઆનું જેટલું ભારે પરિમાણ તેથી બમણા આનાનું તેટલુંજ હલકું પરિમાણ.

૨) જેટલા આનાનું જેટલું ભારે પરિમાણ તેથી દોઢ ગણી પાઇનું તેટલુંજ હલકું પરિમાણ.

૩) જેટલા પૈસાનું જેટલું ભારે પરિમાણ તેથી ાા ઉપઆનાનું તેટલુંજ, હલકું પરિમાણ.

હલકાથી ભારે કેટલા ગણા છે ? જ. ૮ ગણા.

હવે જો હલકા એકમની કિંમત ૧ રૂ, ૧ આનો, ૧ પૈસો, ૧ પાઇ, ૧ પૌંડ, ૧ શિલિંગ, ૧ પેન્સ, ૧ ફાર્ધિંગ પડે તો ભારે એકમની કિંમત કેટલા ગણી પડે? જ. ૮ ગણી. ૮ ગણી એટલે? ૮ રૂા, ૮ આના=ાા રૂા, ૮ પૈસા=બે આના, ૮ પાઇ, ૮ પૌંડ, ૮ શિલિંગ, ૮ ફાર્ધિંગ=૨ પેન્સ પડે. માટે.

૧) હલકા એકમની કિંમત ૧ રૂ. પડે તો ભારે એકમની શી ? રૂ. ૮)
૨) ,, ,, ,, ૧ આનો ,, ,, ,, ,, ? રૂ. ાા
૩) ,, ,, ,, ૧ પૈસો ,, ,, ,, ,, ? ૨ આના
૪) ,, ,, ,, ૧ પાઇ ,, ,, ,, ,, ? ૮ પાઇ
૫) ,, ,, ,, ૧ પૌંડ ,, ,, ,, ,, ? ૮ પૌંડ
૬) ,, ,, ,, ૧ શિલિંગ,, ,, ,, ,, ? ૮ શિ૦
૭) હલકા એકમની કિંમત ૧ પેન્સ પડે તો ભારે એકમની શી ? ૮ પેન્સ
૮) ,, ,, ,, ૧ ફાર્ધિંગ,, ,, ,, ,, ? ૨ પેન્સ

હલકા એકમપરથી ભારે એકમની કિંમત:—

૧) આનાથી ાા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી બમણા આના. ૩) પાઇથી ાા આના અને બમણી પાઇ. ૪) ફાર્ધિંગથી બમણા પેન્સ

આગળ કુંચીઓ કાઢવી છે માટે નીચેના હિસાબ પૂછો.

રૂ. ૧)નું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું ? જ. ૮ રૂ.
રૂ. ૨)નું ૩ નવટાંક તો ૩ શેરનું શું ? જ. ૧૬ રૂ.

રૂ. ૦)~નું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું ? જ. ૦ા રૂ.
રૂ ૦)≡નું ૩ નવટાંક તો ૩ શેરનું શું ? જ. ૧ા રૂ.
૧ પૈસાનું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું ? જ. ૨ આના
૪ પૈસાનું ૫ નવટાંક તો ૫ શેરનું શું ? જ. ૮ આના
૧ પાઇનું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું ? જ. ૮ પાઇ
હવે રૂ આના ભાવપરથી હલકા પરથી ભારેની કુંચીઓ કઢાવો.

*** રૂપીઆના ભાવપરથી હલકાપરથી ભારેની કિંમત—**

૧) જેટલા રૂપીઆનું જેટલું હલકું પરિમાણ તેથી ૮ ગણા રૂપીઆનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ.
૨) જેટલા આનાનું જેટલું હલકું પરિમાણ તેથી ૦ા રૂપીઆનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ.
૩) જેટલા પૈસાનું જેટલું હલકું પરિમાણ તેથી બમણા આનાનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ.
૪) જેટલા પાઇનું જેટલું હલકું પરિમાણ, તેથી ૮ ગણી પાઇનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ.

ઉદાહરણ—

૧) રૂ. ૩)નું શેર તો નવટાંકનું શું ? જ. રૂપીઆથી બમણા આના. માટે ૩×૨=૬ આના=રૂ. ૦=
૨) ૫ આનાનું મણ તો ૫ શેરનું શું ? જ. આનાથી દોઢ ગણી પાઇ. માટે ૫×૧ા=૭ા પાઇ=રૂ. ૦)૦ા ૧ા પાઇ.
૩) ૨ા પૌંડમાં ૧ માઇલ રેલવે દુરસ્ત થાય તો ૧ ફર્લાંગ રેલવે દુરસ્ત કરામણી શું ખર્ચ થશે ? જ. પૌંડથી ૨ા ગણી શિલિંગ માટે ૨ા×૨ા=૬ા શિલિંગ.

૪) ૩ શિલિંગમાં ૧ ઔંસ દવા મળે તો ડ્રામનું શું ?
જ. શિલિંગથી દોઢા પેન્સ. માટે ૩×૧॥=૪॥ પેન્સ.

૫) ૪ પેન્સમાં ૧ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૧ ફર્લાંગ મુસાફરીનું શું આપવું પડશે ? જ. પેન્સથી ૦॥ ફાર્થિંગ, માટે ૪×૦॥=૨ ફાર્થિંગ=૦॥ પેન્સ.

૬) રૂ. ૫)નું ૩ માસા તો દસ આનાનું કેટલું ? જ. રૂપીઆથી બમણા આના છે. માટે માસા જેટલીજ રતી એટલે ૩ રતી=૧ વ[illegible]

૭) ૪ આનાનું ૨ પાયલી તો ૬ પાઇનું કેટલું ? જ. આનાથી દોઢ ગણી પા ૪ છે, માટે પાયલી જેટલીજ ટીપરી એટલે ૨ ટીપરી.

૮) ૨ પૈસાનું ૩ શેર તો ૧ ઉપઆનાનું (૦॥। પાઇનું)કેટલું ? જ. પૈસાથી અડધા ઉપઆના છે, માટે શેર જેટલાજ નવટાંક એટલે ૩ નવટાંક=શેર ૦ૹ

૯) રૂ. ૨૫)નું ૨ ખાંડી તો રૂ. ૧॥~માં કેટલું આવે ? જ. રૂપી આ જેટલાજ આના છે, માટે ખાંડીથી અડધા ફરા એટલે ૧ ફરે.

૧૦) ૬ આનાનું ૪શેર તો ૪॥ પાઇ (૬ ઉપઆના) નું કેટલું ? જ. આના જેટલા ઉપઆના છે માટે શેરથી અડધા નવટાંક એટલે ૨ નવટાંક=૦। શેર.

૧૧) રૂ. ૧)નું ૫શેર તો મણનું શું ? જ. રૂપીઆથી ૮ ગણા રૂપીઆ માટે ૮ રૂ.

૧૨) રૂ. ૦)ૹનું નવટાંક તો શેરનું શું ? જ. આનાથી ૦॥ રૂપીઆ માટે ૨×૦॥=૧ રૂ.

૧૩) ૩ પૈસાની ટીપરી તો પાયલીનું શું ? જ. પૈસાથી બમણા આના, માટે ૩×૨=૬ આના=રૂ. ૦ૹ

૧૪) ૨પાઇનું નવટાંક તો શેરનું શું ?જ પાઇથી ૮ ગણી પાઇ.

માટે ૨×૮=૧૬ પાઇ=રૂ. ૦)−ા ૧ પાઇ.

૧૫) ાા પૌંડના બુશલ ઘઉં મળે તો ક્વાર્ટરનું શું ? જ. પૌંડથી ૮ ગણા પૌંડ માટે ાા×૮=૪ પૌંડ

૧૬) ૨ાા શિલિંગમાં ગૅલન કેરોસીન મળે તો બુશલ કેરોસીનનું શું? જ. શિલિંગથી ૮ શિલિંગ માટે ૨ાા×૮=૨૦ શિલિંગ=૧ પૌંડ.

૧૭) ૩ાા પેન્સમાં ૧ ડ્રામ દવા મળે તો ૧ ઔંસનું શું ? જ. પેન્સથી ૮ ગણા પેન્સ, માટે ૩ાા×૮=૩૦ પેન્સ=૨ાા શિલિંગ.

૧૮) ૧ાા ફાર્થિંગમાં ૧ ડ્રામ દવા મળે તો ૧ ઔંસનું શું ? જ. ફાર્થિંગથી ૮ ગણા ફાર્થિંગ માટે ૧ાા×૮=૧૦ ફાર્થિંગ=૨ાા પેન્સ.

૧૯) ૩ આનાનું નવટાંક તો ૩ રૂપીઆનું કેટલું? જ આના જેટલાજ રૂપીઆ છે. માટે નવટાંકથી બમણા શેર એટલે ૨ શેર.

૨૦) ૨ ઉપઆના (૧ાા પાઇનું) નવટાંક તો ૨ આનાનું કેટલું ? જ ઉપઆના જેટલાજ આના છે, માટે નવટાંકથી બમણા શેર એટલે ૨ શેર.

૨૧) ૩ પૈનું ૩ નવટાંક તો ૪૦ રૂપીઆનું કેટલું ? જ. રૂપીઆથી ૮ ગણા રૂપીઆ છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૩ શેર.

૨૨) રૂ. ૦)ાા નું ૨ નવટાંક તો રૂ. ૧ાાનું કેટલું ? જ. આનાથી ાા રૂપીઆ છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૨ શેર.

૨૩) ૩ પૈસાનું ૫ નવટાંક તો ૬ આનાનું કેટલું ? જ. પૈસાથી બમણા આના છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૫ શેર.

૨૪) ૨ પાઇનું ૩ નવટાંક તો ૧૬ પાઇનું કેટલું ? જ, પાઇથી ૮ ગણી પાઇ છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૩ શેર.

મનોયત્ન ૪.

૧) રૂ. ાા≈ શેર તો નવટાંકનું શું ?
૨) ૫ શેર બોરના ૩ આના તો મણનું શું ?
૩) નવટાંક હીંગના રૂ. ૦)≈ાા તો શેરનું શું ?
૪) રૂ. ૨ાા એ શેર હીંગ મળે તો રૂ. ૧ા≈ાની કેટલી ?
૫) મણના રૂ. ૧ાાા તો ૫ શેરનું શું ?
૬) રૂ. ૨ાાએ શેર તો ૫ રૂપીઆભારનું શું ?
૭) ૨ાા પૈસાનું ૫ શેર તો મણનું શું ?
૮) રૂ. ૦)–ાાાનું શેર તો રૂ. ૧ાાાનું કેટલું ?
૯) ૫ શેરના રૂ. ાા≈ તો મણનું શું ?
૧૦) રૂ. ૩ાાા એ મણ તો ૧ાા મણ ૫ શેરનું શું ?
૧૧) મણ મગના રૂ. ૨ા≈ાા તો મણ ૩) ૫ શેરનું શું ?
૧૨) રૂ, ૧ા≈ાનું મણ તો ૨ાા મણ ૫ શેરનું શું ?
૧૩) ટીપરીની ૫ પાઇ તો પાચલીનું શું ?
૧૪) ૧ આનાની ૧ા પાયલી તો ૩ાાા ટીપરીનું શું ?
૧૫) મણ મગના રૂ, ૨)≈ તો ૧૫ શેરનું શું ?
૧૬) રૂ. ૬ાની મણ ખાંડ તો ાા મણ ૫ શેરનું શું ?
૧૭) રૂ. ાાાનો માસો તો રૂ. ાા≈ાનું કેટલું ?
૧૮) ૫ શેર દૂધીના રૂ. ૦)≈ાા તો ૪ાાા મણનું શું ?
૧૯) ૧ાા માસાનો રૂ. ૦)– તો દોઢ પાઇનું કેટલું ?
૨૦) રૂપાઆની ૭ાાા શેર ખાંડ તો શેર ા–ાનું શું ?
૨૧) શેર ાા નો એક આનો તો ૨ાા શેરનું શું ?
૨૨) રૂ. ૨૧ાા≈ મણ તો ૨ાા મણ ૫ શેરનું શું ?
૨૩) રૂ. ાા≈માં એક માઇલની મુસાફરી થાય તો ફર્લાંગ મુસાફરી.

નું શું બેસે?

૨૪) ૩ા શિલિંગમાં ૧ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૫ માઇલ ૨ ફર્લાંગ મુસાફરીનું શું ખર્ચ થાય?

૨૫) રૂ. ૦)નું ૫ રૂપીઆભાર તો શેરનું શું?

૨૬) ૩ા પૈસાનું ૫ શેર તો મણનું શું?

૨૭) ૨ા પૌંડમા માઇલની મુસાફરી થાય તો ૨ા શિલિંગમાં કેટલી મુસાફરી થશે?

૨૮) રતીના રૂ. ૦ા તો ૨ા માસાનું શું?

૨૯) ૫ શેર વેગણના રૂ. ૦)ાા તો રૂ. ૧ાાામાં કેટલા આવે?

૩૦) રૂક જમીનના ૩ા પૌંડ પડે તો ૫ પોલનું શું?

૩૧) વર્ષનો પગાર ૨ાા શિલિંગ તો ૧ાા મહીનાનો કેટલો?

૩૨) ૨ા પૌંડમાં ૧ાાઔંસ દવા મળે તો પૌંડ દવાનું શું બેસે?

૩૩) ૨ાા પૌંડમાં ગ્રોસ લેંપ આવે તો ૧ાા ડઝનનું શું?

૩૪) કોયળા ધઉંના રૂ. ૨૧ાાા બેસે તો ૦ાા મણ ૫ શેરનું શું?

૩૫) મોટા હારાના રૂ. ૨૨ાા તો ૨ાા મણ ૫ શેરનું શું?

૩૬) ગજ બનાતના રૂ. ૩ાા તો ૩ તસુનું શું?

૩૭) રૂ. ૯૫ાા એ ગાડી તો ૩ાા મણનું શું?

૩૮) ગદિઆણાના રૂ. ૧૪ાા તો ૩ વાલનુ શું?

૩૯) રૂ. ૧૮ાા એ સેંકડો તો ૨ાાાના કેટલા નંગ?

---

૧૬ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો

શેર ને અધોળ; મણ ને અઢીશેરી; કળશી ને મણ; ગદિઆણો ને વાલ, ફરો ને પાયલો; ઔંસ ને ડ્રામ (એવ) પૌંડ ને ઔંસ

(એવ); ગુઠો ને ચોરસ આના; પૌંડ ને ૦ાા ઔંસ (દવાનું); માઇલ ને ૦ાા ફર્લાંગ,

ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમત--

૧) રૂપીઆ જેટલા આના. ૨) આના જેટલાજ ઉપઆના,
૩) પૌંડથી ૧ા ગણા શિલિંગ. ૪) શિલિંગથી પોણા પેન્સ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત --

૧) આના જેટલાજ રૂપીઆ,
૨) પૈસાથી ૪ ગણા આના અથવા પૈસાથી ૦ા ગણા રૂપીઆ.
૩) ફાર્થિંગથી ૪ ગણા પેન્સ.

મનોયત્ન ૫.

૧) શેરના રૂ. ૪ા તો અધોળનું શું ?
૨) મણના રૂ. ૪ાા તો ૨ા શેરનું શું ?
૩) મણના રૂ. પા તો ૨ા શેરનું શું ?
૪) મણના ૧૫ આના તો કળશીનું શું ?
૫) રૂ, ૧૨ાા કળશી તો ૨ા મણનું શું ?
૬) રૂ. ૧પાાનું ૦ાા તોલો તો ૪ાા વાલનું શું ?
૭) રૂ. ૧)ાનું વાલ તો ગદિઆણાનું શું ?
૮) ૦ાા તોલાના રૂ. ૧૬ા તો ૨ વાલનું શું ?
૯) ૩ાા પૈસાની પાયલી તો ફરાનું શું ?
૧૦) રૂ. ૧૭ા ફરો તો ૩ ફરાનું શું ?
૧૧) એક એકર જમીનનું ગણોત રૂ. ૨ાા તો રૂ. ૦ાા કેટલી જમીનનું ગણોત આવે ?
૧૨) ૧ાા કળશીના રૂ. ૪૨ાા તો ૧ાા મણનું શું ?
૧૩) રૂ. ૩ાા ફરો તો ૯ પાયલીનું શું ?

૧૪) રૂ. ૧૩ાાનું મણ તો ૩ અઢીશેરીનું શું ?
૧૫) રૂ. ૯ા≈નું મણ તો ૧ા મણ ૨ા શેરનું શું ?
૧૬) ૨ા શેરના ૩ પૈસા તો મણનું શું ?
૧૭) રૂ. ૧૫ાાા≈ ગદિઆણો તો ૨ા વાલનું શું ?
૧૮) રૂ. ૫૬ાાા≈ કળશી તો મણનું શું ?
૧૯) ૨ા શેરના રૂ. ૦)≈ા તો ૨ા મણનું શું ?
૨૦) રૂ. ૧૧ાા≈ ગદિઆણો તો ૭ાા વાલ ૦ાા રતીનું શું ?
૨૧) રૂ. ૦)≈ાા નું અધોળ તો રૂ. ૦ાાા≈નું કેટલું ?
૨૨) રૂ. ૧)નું ૧ા શેર તો રૂ. ૦ા–નું કેટલું ?
૨૩) ૨ા શેરનો રૂ. ૦)– તો શેર ૦ા–નું શું ?
૨૪) ૩ા અધોળનો રૂ. ૦)– તો શેર ૭)નું શું ?
૨૫) પૈસાનું ૧ાા શેર તો ૦ા મણ ૧ શેરનું શું ?
૨૬) રૂ. ૧)નું ૦ા મણ તો ૨ા શેરનું શું ?
૨૭) રૂ. ૩)નું ૨ા મણ તો ૬ા શેરનું શું ?
૨૮) ૨ા શેરનો એક પૈસો તો ૭ાા મણનું શું ?
૨૯) રૂ. ૦)–ાનું ૨ા શેર તો રૂ. ૨ાનું કેટલું ?
૩૦) રૂ ૨ાા ગદિઆણો તો ૪ાા વાલનું શું ?
૩૧) રૂ. ૦)≈ાાનું ૩ા શેર તો ૧ા મણ ૬ શેરનું શું ?
૩૨) પાવલીના રૂ ૦)≈ા તો રૂપીઆનું શું ?
૩૩) રૂ. ૨૭ાા≈ ગુંઠો જમીન તો ૩ આના જમીનનું શું ?
૩૪) રૂ. ૧ા–નું ૧ા શેર તો અધોળનું શું ?
૩૫) રૂ. ૧૫ાા≈નું ૧ા મણ તો રૂ. ૩ાા≈ામાં કેટલું આવે ?
૩૬) ૨ પૈસાનું ૨ા શેર તો રૂ. ૧ા–નું કેટલું ?
૩૭) ૨ા પૈસાનું શેર તો રૂ. ૫ા≈નું કેટલું ?

૩૮) ફરાના રૂ. ૩ાાৰ તો ૩ા પાયलीનું શું ?
૩૯) રૂ. ૯૩ાાા ખાંડી તો ૧ા મણનું શું ?
૪૦) રૂ. ૬૩ાાા એડીઉં તો ૨ મણનું શું ?
૪૧) રૂ. ૧૦૫) ગાલ્રી તો ૧ાાા મણ ૫ શેરનું શું ?
૪૨) રૂ. ૨૩ાৰ ભાર તો ૧ાા મણનું શું ?
૪૩) રૂ. ૨૧ાৰ ગજ તો ૧ાા તસુનું શું ?
૪૪) ૪ાા તસુના રૂ. ૦ાાাા તો ૩ ગજનું શું ?
૪૫) ૨ વાલના રૂ. ૦ાৰাા તો તોલાનું શું ?
૪૬) રૂ. ૦)ৰાના ૫ નંગ તો ૮૦ નંગનું શું ?
૪૭) ૧૨૫ નળીઆનાં રૂ. ૨ાৰ તો બે હજારનું શું ?
૪૮) રૂ. ૧૨ાાા ગ્રોસ તો ૯ નંગનું શું ?
૪૯) રૂ. ૪૩) ગાલ્રી તો રૂ. ૨ાৰનું કેટલું ?
૫૦) રૂ. ૨૩ાા હજાર તો રૂ. ૧ાৰাાના કેટલા નંગ ?
૫૧) રૂ. ૩૨ાનું ૧ા ખાંડી તો ૧ાા મણ ૨ાા શેરનું શું ?
૫૨) ડઝનનો રૂ. ૦ાાા તો રૂ. ૦)ৰના કેટલા નંગ ?
૫૩) રૂ. ૧૦૦)નું વ્યાજ રૂ. ૫) મળે તો રૂ. ૬ાનું કેટલું મળશે ?
૫૪) ૨ાા મણના રૂ. ૬ાৰા તો ૨ ખાંડીનું શું ?
૫૫) રૂ. ૭૫)નું વ્યાજ રૂ. ૦)ৰ તો રૂ. ૫૬૦)નું કેટલું ?

---

૩૨ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

તોલો ને વાલ. એડીઉં ને મણ; ટ્રોય પોંડ ને રૂપીઆભાર; બુશલ ને કવાર્ટર; કવાર્ટર ને પેક; મણ ને સવાશેરી; કળશી ને અધમણીઓ; શેર ને ૧ા રૂપીઆભાર.

ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત.

૧) રૂપીઆથી અડધા આના.　　૨) આનાથી અડધા ઉપઆના.
૩) પૌંડથી ળા ગણુા પેન્સ.　　૪) શિલિંગથી દોઢ ગણુા ફાર્ધિંગ

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત—

૧) આનાથી બમણુા રૂપીઆ.　　૨) પૈસાથી અડધા રૂપીઆ
૩) ફાર્ધિંગથી ૮ ગણુા પેન્સ,

મનોયત્ન ૬,

૧) રૂ. ૩ા મણુ તો ાાશેરનું શું આપવું ?
૨) રૂ. ૨૫) મણુ તો ૧ા શેરનુ શું ?
૩) રૂ. ૧૬ાા≈ ખેડીંઉ તો મણુનું શું ?
૪) રૂ. ૪૬) તોલો તો ૧ વાલનું શું ?
૫) રૂ. ૨૫ાાા તોલો તો ૩ વાલનું શું ?
૬) રૂ. ૨૪ાા કળશી તો ૦ાા મણુનું શું ?
૭) ૦ાા મણુના રૂ. ૨ાાાા તો કળશીનું શું ?
૮) રૂ. ૫૫ાા ખેડીંઉ તો રૂ. ૧૦ા≈ાનું કેટલું ?
૯) રૂ. ૦ાા–નું વાલ તો રૂ. ૯ાા–નું કેટલું ?
૧૦) ૩ પૈસાનું ૧ા શેર તો મણુનું શું ?
૧૧) રૂ. ૨૭ા તોલો તો ળ વાલ ૨ા રતીનું શું ?
૧૨) રૂ, ૧ાા–નું ૨ વાલ તો તોલાનું શું ?
૧૩) રૂ. ૨૧ાાનું મણુ તો ૩૮ાાા શેરનું શું ?
૧૪) ૧ા શેરના રૂ. ૦)ાા તો મણુનું શું ?
૧૫) રૂ. ૩૨ાા≈ તોલો તો રૂ. ૮)≈ાાનું કેટલું ?
૧૬) રૂ. ૦ાા≈નુ ૨ વાલ તો ૪ ગદિઆણુાનું શું ?
૧૭) વાલનો રૂ. ૦ાાા તો રૂ. ૨ા માં કેટલું આવશે ?

૧૮) ૩ પૈસાનું ૧ાા શેર તો રૂ. ૩ાાા નું કેટલું ?
૧૯) વાલના રૂ. ૦)=ાા તો ૧ાા ગ. ૭ાા વાલ ૧ાા રતીનું શું ?
૨૦) રૂ. ૨૩ાાા≡ મણ તો ૭ાા શેરનું શું આપવું ?
૨૧) ૦ાા મણના રૂ. ૦)≡ાા તો ૦ાા કળશીનું શું ?
૨૨) રૂ. ૧૮ાાા મણ તો રૂ. ૦ાા≡નું કેટલું ?
૨૩) ૨ા શેરનો રૂ. ૦)– તો ૪ાા મણનું શું ?
૨૪) રૂ. ૦)≡ાાાનું ૧ા મણ તો ૧ા એડીઆનું શું ?
૨૫) રૂ. ૩૨ાા ફરો તો રૂ. ૨૨ા૦ાાનું કેટલું ?
૨૬) રૂ. ૦ાા=નું ૨૦ શેર તો ૧ ગાલ્લી ૨ મણનું શું ?
૨૭) ધડીના રૂ ૨ાા તો ૧ાા શેરનું શું ?
૨૮) રૂ, ૨૬૨ાા વીંધુ તો ૧૨ાા કાઠીનું શું ?
૨૯) હજારના રૂ ૧૫) તો રૂ. ૦ા≡ાાના કેટલા નંગ ?
૩૦) ગાલ્લીના રૂ. ૫૪ાા તો ૦ાાા મણ ૭ાા શેરનું શું ?
૩૧) રૂ. ૨૬ાા= માણી તો ૧૫ શેરનું શું ?
૩૨) રૂ. ૨ાા≈ ગજ તો ૦ાાા તસુનું શું ?
૩૩) ૨૫ શેરના રૂ. ૧)=ાાા તો ખાંડીનો ભાવ શો ?
૩૪) રૂ ૦ા–નાં ૩૧ા નગ તો હજારનું શું ?
૩૫) રૂ. ૦ાાાનું ૩૭ાા શેર તો રૂ. ૨૪)નું કેટલું ?
૩૬) ૭ાા શેરના રૂ. ૦ાા≡ા તો ૬ મણનું શું ?
૩૭) રૂ ૨ાનું શેર તો ધડીનું શું ?
૩૮) રૂ, ૩)=નું વ્યાજ રૂ. ૦)≡ થયું તો રૂ. ૧૦૦)નું કેટલું ?

---

૬૪ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

ફરો ને શેર, કળશી ને દસશેર; એડીઉં ને અધમણીઓ; તોલો ને ૦ાા વાલ, મણ ને શેર ૦ાા=; માઘલ ને ૫ પોલ.

ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમત:—

૧) રૂપીઆ જેટલાજ પૈસા અથવા રૂા.થી ૦। ગણા આના.
૨) આનાથી ૦। ગણા ઉપઆના. ૩) પૌંડથી ૩।।। ગણા પેન્સ.
૪) શિલિંગથી ૦।।। ગણા ફાર્થિંગ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત:—

૧) આનાથી ચોગણા રૂપીઆ ૨) પૈસા જેટલાજ રૂપીઆ.
૩) ફાર્થિંગથી ૧૬ ગણા પેન્સ.

મનોયત્ન ૭.

૧) રૂ. ૧૯૨) ખેડીઉં તો ૦। મણનું શું ?
૨) ૦।। મણના રૂ. ૨।। તો ખેડીઆનું શું ?
૩) રૂ. ૭।। ફરા તો ૧ શેરનું શું ?
૪) રૂ. ૨૫।।= કળશી તો ૧।। મણનું શું ?
૫) રૂ. ૦।।।ૅનું ૦।। મણ તો ખેડીઆનું શું ?
૬) રૂ. ૩૫।। કળશી તો રૂ. ૩।-નું કેટલું ?
૭) ૧૦ શેરના ૪ પૈસા તો ખેડીઆનું શું ?
૮) ૨ પાઇનું વાલ તો રૂ. ૦।નું કેટલું ?
૯) રૂ. ૧)નું ૨।। વાલ તો ૫ તોલાનું શું ?
૧૦) પૈસાનું ૦।। શેર તો ૦। ખેડીઆનું શું ?
૧૧) શેરના ૩ પૈસા તો ફરાનું શું ?
૧૨) ૫ પૈસાનું ૧૦ શેર તો રૂ ૩)નું કેટલું ?
૧૩) ૧ પૈસાનું શેર તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?
૧૪) રૂ. ૧)નું ૦।।। મણ તો કળશીનું શું ?
૧૫) રૂ. ૧૯।। ગદ્યિઆણો તો ૨ વાલ ૧।। રતીનું શું ?
૧૬) ૬ પાઇનું ૦। મણ તો રૂ. ૨)નું કેટલું ?

૧૭) ૫ શેરના રૂ. ૦। તો રૂ. ૪માં કેટલું આવે ?
૧૮) ૧૫ શેરના ૩ પૈસા તો ૦। બેડીઆનું શું ?
૧૯) એક પૈસાના ૩ નંગ તો રૂ. ૧) નાં કેટલાં નંગ ?
૨૦) રૂ. ૪) નાં ૧૨૮ કેળાં તો એક આનાનાં કેટલાં ?
૨૧) એક પૈસો વ્યાજ મેળવવા રૂ. ૫) રોકવા તો રૂ. ૧ વ્યાજ મેળવવા શું રોકવું ?
૨૨) કોયળાના રૂ. ૧૨) તો શેર ૩)= નું શું આપવું ?
૨૩) ૧૮।। શેરના ૫ પૈસા તો ગાલ્લીનું શું ?
૨૪) રૂ. ૧૮।। એ માણી તો ૭।। શેરનું શું ?
૨૫) પૈસાનું ૦।।। શેર તો ધડીનું શું ?
૨૬) રૂ. ૦)૦।।। નું ૨।। શેર તો રૂ. ૩) નું કેટલું ?
૨૭) ૨।। ગજ ૪ તસુનો રૂ. ૧) તો ૧ પૈસાનું કેટલું ?
૨૮) ભારના રૂ. ૨૩।। તો ૧૫ શેરનું શું ?
૨૯) એક પૈસામાં ૨ દિવસ તો રૂ. ૧) માં કેટલા દિવસ ?
૩૦) એકમાઈલનો ખર્ચ ૨ પૌંડ પડે તો ૫ પોલનો કેટલો ખર્ચ થશે ?
૩૧) એક પૌંડ વજનના ૪ શિલિંગ તો ૦। ઔંસ વજનનું શું ?
૩૨) રૂ. ૧।। ના ૭ તાવ તો રીમનું શું ?
૩૩) પૌંડ જવાહીરના ૩ પૌંડ પડે તો ૭।। પેનીવેટનું શું પડે ?

---

૨૫૬ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

કળથી ને અઢીશેરી; બેડીઉં ને પાંચશેરી, માઈલ ને ૦। પોલ; પૌંડ ને ડ્રામ (એવ);

ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત.

૧) રૂપીઆ જેટલાજ ૧૬ આના. ૨) આના જેટલાજ ૧૬ ૧૬ આના.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત.

૧) આનાથી ૧૬ ગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી ૪ ગણા રૂપીઆ.

મનોયત્ન ૮.

૧) રૂ. ૬૪) એડીઉં તો ૫ શેરનું શું ?
૨) રૂ. ૨૩) કળશી તો ૨॥ શેરનું શું ?
૩) રૂ. ૧૧૨ એડીઉં તો ૫ શેરનું શું ?
૪) રૂ. ૪૮॥ કળશી તો ૨॥ શેરનું શું ?
૫) ૧૫ શેરના રૂ. ૦)≡॥। તો એડીઆનું શું ?
૬) રૂ. ૦)=॥ નું ૫ શેર તો એડીઆનું શું ?
૭) રૂ. ૧૭॥ કળશી તો ૭॥ શેરનું શું ?
૮) રૂ. ૪૮) ગુંઠો તો એક ચોરસ આનાનું શું ?
૯) રૂ. ૧) નું ૨૪ શેર તો ૩ અધોળનું શું ?
૧૦) રૂ ૧૨ ગુંઠો તો ૩ ચોરસ આના જમીનનું શું ?
૧૧) ૭॥ શેરના ૩ પૈસા તો કળશીનું શું ?
૧૨) રૂ. ૨૪॥ મણુ તો શેર ૦)=॥ નું શું ?
૧૩) ૧૦ શેરનો રૂ. ૦)- તો ૨॥ માણી ૨ મણનું શું ?
૧૪) રૂ. ૫૧ એડીકું તો ૪॥ મણનું શું ?
૧૫) રૂ. ૪૦ તોલો રૂ. ૦॥= નું કેટલું ?
૧૬) પૌંડ ૧-૧-૪ માં ૪ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૩॥ પોલની મુસાફરીનું શું ખર્ચ થાય ?

૧૭) એક ઓંસ દવાની શીશીના ૩ાા ડ્રાખિંગ બેસે તો ૧ પૌંડમાં
 કેટલા વજનની શીશી આવશે ?

૧૮) રૂ. ૫૨) ભાર તો રૂ. ૦)ℶા માં કેટલું આવશે ?

૧૯) રૂ. ૨૪) માણી તો શેર ૧ાાℷ નું શું ?

૨૦) રૂ. ૩૭ાા ભાર તો ૩ાા શેરનું શું ?

૨૧) રૂ. ૧) નું શેર ૧ાાℷનું ઘી મળે તો ૧૨ મણનું શું ?

૨૨) રૂ. ૧) નું ૩ાા શેર તો ભારનું શું ?

૨૩) ૪ માણીના રૂ. ૬૪) તો ૭ાા શેરનું શું ?

પ્રકરણ ૫.

૧૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

હજાર ને સેંકડો; ગાંસડી ને રીમ, સેંકડો ને ૧૦ નંગ.

ભારે એકમ પરથી હલકા એકમની કિંમત:—

૧) રૂપીઆથી ૧૦ ગણા દોકડા ૨) આનાથી ૧૦ ગણી બદામ
૩) પૌંડથી બમણા શિલિંગ.

હલકા એકમ પરથી ભારે એકમની કિંમત:—

૧) આનાથી અડધા રૂપીઆ ને બમણા આના. ૨) પૈસાથી
 અઢી ગણા આના. ૩) પાઇથી પોણા આના અનેતેટલી પાઇ,
૪) શિલિંગથી અડધા પેંડ.

મનોયત્ન ૯.

૧) રૂ. ૫૫) ગાંસડી કાગળ મળે તો રીમનું શું ?

૨) રૂ. ૧૨ાા હજાર તો સેંકડાનો ભાવ શો ?

૩) રૂ. ૧) ના ૫ નંગ તો ૫૦ નંગનું શું ?
૪) રૂ. ૬ા રીમ તો ગાંસડીનું શું ?
૫ ગાંસડીના રૂ. ૩૫ાા≈ તો ૩ રીમનું શું ?
૬) રૂ. ૭ાા સેંકડો તો હજારનું શું ?
૭) રૂ. ૭૨ાા હજાર તો ૧૦૦ નું શું ?
૮) રૂ. ૪ાા≈ ની ૧૦૦ પેનશીલ તો ૩૫ પેનશીલનું શું ?
૯) રૂ. ૧૮ાા હજાર તો રૂ. ૨)– માં કેટલા નંગ આવે ?
૧૦) રૂ. ૦)≈ાા હજાર તો ૬૦ નંગનું શું ?
૧૧) રૂ. ૧) ના ૪૫ કેળાં તો ૧૮૦૦ કેળાનું શું ?
૧૨) રૂ. ૧ા સેંકડો તો રૂ. ૦)– નાં કેટલાં ?
૧૩) ૧૦૦ ટાંકણીના ૪ાા પૈસા તો હજારનું શું ?
૧૪) એક બાજની રૂ. ૦)ા ૨ પાઇ તો રૂ. ૫માં કેટલી આવે ?
૧૫) રૂ. ૫ાા≈ રીમ તો ૨ાા ગાંસડીનું શું ?
૧૬) એક પૈસાના ૧૦ જમરૂખ તો ા હજારનું શું ?
૧૭) ૨૧ ટાંકણીની ૨ પાઇ તો ૮૪૦ ટાંકણીનું શું ?
૧૮) રૂ. ૪ાા એ સેંકડો તો રૂ. ૫ાા≈ નાં કેટલાં નંગ ?
૧૯) ૧ કેળાનો ૧ાા પૈસો તો ૧૦૦ નું શું ?
૨૦) એક પાઇના ૨ાા નંગ તો બે હજારનું શું ?
૨૧) રૂ. ૨)≈ કોડી તો ૨૦૦ નંગનું શું ?
૨૨) રૂ. ૨૫ાા≈ હજાર તો રૂ. ૬ા≈ાા નાં કેટલાં નંગ ?
૨૩) રૂ. ૨૮) હજાર તો રૂ. ૧ાાા નાં કેટલાં નંગ ?
૨૪) રૂ. ૨ા≈ નાં ૬૨ાા નંગ તો હજારનો ભાવ શો ?
૨૫) રૂ. ૨૨ાા મણ તો ૪ શેરનું શું ?
૨૬) રૂ. ૩૧ા નું ૧૨ મણ તો ૧ ધડીનું શું ?

૨૭) રૂ. ૬૭ાાનું વર્ષ તો ૧ માસ ૬ દિવસનું શું?

૨૮) રૂ. ૧૫) કળશી તો ૧ાા મણ ૪ શેરનું?

૨૯) રૂ. ૨૫૭ાા ભાર તો ૨ ઘડીનું શું?

૩૦) રૂ. ૩૮)≈ ગાલ્લી તો ૩ મણનું શું?

૩૧) રૂ. ૧૧૫)માં ૨ ગાંસડી કાગળ મળે તો ૨ રીમનું શું?

---

૨૪૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

ગાલ્લી ને પાંચશેરી; ભાર ને ૪ શેર; માણી ને ૨ શેર. રીમ ને ૨ તાવ.

ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત:—

૨૪૦	ગુણોત્તરમાં	૮ના	ગુણોતરના	૩૦મા	ભાગની	કિંમત.
,,	,,	૧૦ના	,,	૨૪મા	,,	,,
,,	,,	૧૨ના	,,	૨૦મા	,,	,,
,,	,,	૧૬ના	,,	૧૫મા	,,	,,
,,	,,	૨૦ના	,,	૧૨મા	,,	,,
,,	,,	૨૪ના	,,	૧૦મા	,,	,,
,,	,,	૩૦ના	,,	૮મા	,,	,,
,,	,,	૪૮ના	,,	૫મા	,,	,,

×હલકા એકમપરથી ભારે એકમની કિંમત:—

૧) આનાથી ૧૫ ગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી ૩।। ગણા રૂપીઆ.

૩) પાઇથી ૧। ગણા રૂપીઆ. ૪) શિલિંગથી ૧૨ ગણા પૌંડ.

૫) પેન્સ જેટલાજ પૌંડ.

મનોયત્ન ૧૦.

૧) રૂ. ૩૭।। ગાલ્લી તો ૫ શેરનું શું ?

૨) રૂ. ૭।। રીમ તો ૪ તાવનું શું ?

૩) રૂ. ૦)≡ નું ૫ શેર તો રૂ. ૪૫) નું કેટલું ?

૪) રૂ. ૧૧। માણી તો ૨ શેરનું શું ?

૫) ૫ શેરના રૂ. ૦)= તો ૩૦ રૂપીઆનું કેટલું ?

૬) રૂ. ૧૫।।।~ ગાલ્લી તો ૦।। મણનું શું ?

૭) ૫ શેરના રૂ. ૦)–૧ ૧ તો ગાલ્લીનું શું ?

૮) ૩ કાગળનો પૈસો તો રીમનું શું ?

૯) રૂ. ૦।≡।। રીમ તો ૮ તાવનું શું ?

૧૦) શેરની ૧ પાઈ તો ગાલ્લીનું શું ?

૧૧) ૧ પૈસાના બે કાગળ તો ૪ રીમનું શું ?

૧૨) ૨ શેરના રૂ. ૦)=।। તો માણીનું શું ?

૧૩) રૂ. ૧૮।।। માણી તો ૨ શેરનું શું ?

૧૪) રૂ. ૨૮ ગાલ્લી તો રૂ. ૦।।।=નું કેટલું ?

૧૫) રૂ. ૦)≡ નું ૪ શેર તો ભારનું શું ?

૧૬) રૂ. ૫) ના ૩ રીમ તો ૬ તાવનું શું ?

૧૭) રૂ. ૦)– નું ૧૨ શેર તો ૧ ખાંડી ૪ મણનું શું ?

× ૧/૬૪૦ ગુણોત્તરમાં ૧/૪ ગુણોત્તરથી ૩૦ ગણી કિંમત.

૧/૩૨ ગુણોત્તરમાં ૧/૪ ગુણોત્તરથી ૨૪ ગણી કિંમત.

૧૮) ૩ મણના રૂ. ૩।।। તો ૩ શેરનું શું ?
૧૯) ૪ શેરનો એક પૈસો તો ૨ માણીનું શું ?
૨૦) રૂ. ૭।। રીમ તો ૭।। પૈસાના કેટલા કાગળ ?
૨૧) ૧।। રીમના રૂ. ૨।। તો ૬ તાવનું શું ?
૨૨) રૂ. ૫૨।। ગાલ્લી તો રૂ. ૦।।=।।નું કેટલું ?
૨૩) રૂ. ૧૦)ના ૨।। રીમ તો ૧ ધા ૧ તાવનું શું ?
૨૪) રૂ. ૦)–નું ૪ શેર તો બારનું શું ?
૨૫) ૪ તાવના રૂ. ૦)≡ તો રીમનું શું ?

---

૩૨૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

મણ ને નવટાંક; ખાંડી ને ૨।। શેર; કળશી ને ૨ શેર; બાર ને ૩ શેર, બેડીઉં ને ૪ શેર, મૈલ ને પોલ.

***ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમત:–**

૧) રૂપીઆથી ૫ ગણી બદામ. ૨) આનાથી ૫ ગણી વીસવાસી.
૩) પૌંડથી પોણા પેની.

*૩૨૦	ગુણોત્તરમાં	૮ના	ગુણોત્તરના	૪૦મા	ભાગની	કિંમત.
૩૨૦	,,	૧૦ના	,,	૩૨મા	,,	,,
૩૨૦	,,	૧૬ના	,,	૨૦મા	,,	,,
૩૨૦	,,	૨૦ના	,,	૧૬મા	,,	,,
૩૨૦	,,	૩૨ના	,,	૧૦મા	,,	,,
૩૨૦	,,	૪૦ના	,,	૮મા	,,	,,
૩૨૦	,,	૬૪ના	,,	૫મા	,,	,,

+ હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત:-

૧) આનાથી ૨૦ ગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી ૫ ગણા રૂપીઆ.
૩) શિલંગથી ૧૬ ગણા પૌંડ.

મનોયત્ન ૧૧.

૧) રૂ. ૩૦) મણ તો નવટાંકનું શું ?
૨) ૫ રૂપીઆભારના રૂ. ૦)=ાા તો મણનું શું ?
૩) રૂ. ૪૫) ખાંડી તો ૨ાા શેરનું શું ?
૪) રૂ. ૨૫) કળશી તો ૪ અચ્છેરનું શું ?
૫) રૂ. ૫૫) ભાર તો ૩ શેરનું શું ?
૬) રૂ. ૬૫) બેડીઉં તો ૪ શેરનું શું ?
૭) ૩ પૌંડમાં એક માઇલ રેલવે બંધાય તો ૧ પાલ રેલવે બાંધવાનું ખર્ચ શું થાય ?
૮) રૂ. ૨ા≈ મણ તો ૫ રૂપીઆભારનું શું ?
૯) ૨ાા શેરના રૂ. ૦ા=ા તો ખાંડીનું શું ?
૧૦) પોણા પાશેરના ૩ા પૈસા તો રૂ. ૬ાા નું કેટલું આવે ?
૧૧) નવટાંકનો ૧ાા પૈસો તો મણનું શું ?
૧૨) રૂ. ૦)-ાાા નું ૨ાા શેર તો ખાંડીનો ભાવ શો ?
૧૩) રૂ. ૦)-ાાા નું ૩ શેર તો ૧ ખાંડી ૪ મણનું શું ?
૧૪) રૂ. ૫ શેર તો પોણા અચ્છેરનું શું ?
૧૫) ૩ પોલ સડક બાંધવાનું ખર્ચ ૧ાા પેન્સ થાય તો ૩ માઇલ બાંધવાનું ખર્ચ શું થશે ?

+ ફરેઠ ગુણોત્તરમાં ટ્રેના ગુણોત્તરથી ૪૦ ગણી કિંમત.
" " ફ્રેના " ૩૨ ગણી કિંમત.

૧૬) ૦ા–ાનું ૩ાા શેર તો ગાલ્લીનું શું ?
૧૭) ૧૦ શેરના રૂ. ૭ાા તો ૧ા રૂપીઆભારનું શું ?
૧૮) અધોળ એલચીના ૦)ત્રા આના તો મણનું શું ?
૧૯) રૂ. ૨૦) માણી તો ૧!! શેરનું શું ?
૨૦) રૂ. ૦ાાત્નું ૧ાા શેર તો માણીનું શું ?
૨૧) રૂ. ૦)૦ાનું ૦ાાા શેર તો ૬ મણનું શું ?
૨૨) રૂ. ૧૬૦૦)નું વ્યાજ રૂ. ૨૫) થયું તો રૂ. ૫)નું વ્યાજ કેટલું થશે.
૨૩) ૮ વર્ષમાં રૂ. ૪૦૦) બચાવ્યા તો એ લેખે ૯ દિવસમાં શું બચાવ્યું હશે.

પ્રકરણ ૬.

પરચુરણ દાખલા.

મનોયત્ન ૧૨.

૧) કુંડીના રૂ. ૪ાા તો રૂ. ૦ા–ાા નાં કેટલા નંગ ?
૨) રૂ. ૧૮ાાની ૮૦ પતંગ મળે તો રૂ. ૨ા–ા ના કેટલા ?
૩) ૪ કોડીના રૂ. ૧૫ તો ૧૦ નંગનું શું ?
૪) બેડીઆના ૩૭ાા રૂપીઆ તો રૂ. ૪ાાત્નું કેટલું ?
૫) ૪ મણના રૂ. ૧ા–ા તો બેડીઆનું શું ?
૬) રૂ. ૧૨નું ૩૨ મણ તો ૧ાા રૂપીઆનું કેટલું ?
૭) કળશીના રૂ. ૭ાા તો ૨ મણનું શું ?
૮) ૩ મણના રૂ. ૩ાાત્ર તો શેરનું શું ?
૯) ગજના રૂ. ૨ા તો રૂ. ૦ા–નું કેટલું ?

૧૦) રૂ. ૩। ગજ તો ૩ તસુનું શું ?
૧૧) રૂ. ૨૩॥। તોલો તો ૪ વાલનું શું ?
૧૨) ૩ વાલના રૂ. ૨ા≈ તો ૦॥। તોલાનું શું ?
૧૩) રૂ. ૩ા॥નું ૩ ગજ તો ૯ તસુનું શું ?
૧૪) ૭ તસુના રૂ. ૦ાન્ તો ૨ા ગજ ૨ તસુનું શું ?
૧૫) રૂ. ૧૨॥। સેંકડો તો રૂ. ૧॥ન્॥ના કેટલા નંગ ?
૧૬) રૂ. ૩૩॥≈ હજાર તો ૧૨૫ નંગનું શું ?
૧૭) ૧૨૫ નંગના રૂ. ૬ા૦ા તો હજારનું શું ?
૧૮) રૂ. ૬ા≈ના ૨૫ નંગ તો ૨ સેંકડાનું શું ?
૧૯) રૂ. ૦ાન્ના ૨૫ નંગ તો ૨॥ રૂપીઆનાં કેટલા નંગ ?
૨૦) રૂ. ૧॥નું ૨ શેર તો ૦ા શેરનું શું ?
૨૧) રૂ. ૩॥≈નું શેર તો નવટાંકનું શું ?
૨૨) રૂ. ૪॥। શેર તો ૨ અધોળનું શું ?
૨૩) રૂ. ૭॥। એકર તો ૫ ગુંઠાનું શું ?
૨૪) ૫ ગુંઠાના ૧૫ રૂપીઆ તો એકરનું શું ?
૨૫) રૂ. ૧૦) ભાર તો રૂ. ૧ાનું કેટલું ?
૨૬) રૂ. ૧॥ ડઝન તો રૂ. ૦)≈નાં કેટલાં નંગ ?
૨૭) રૂ. ૧૨॥। માણી તો રૂ. ૧ાન્॥નું કેટલું ?
૨૮) ભારના ૨૫॥ રૂપીઆ તો ૩ મણનું શું ?
૨૯) રૂ. ૭॥ ભાર તો રૂ. ૦॥≈॥નું કેટલું ?
૩૦) રૂ. ૪॥। મણ તો રૂ. ૦ાન્॥નું કેટલું ?
૩૧) ૩॥ ભારના ૯૮ રૂપીઆ તો રૂ. ૧॥નું કેટલું ?
૩૨) ૨ ડઝનના રૂ. ૦॥≈ તો રૂ. ૯)ન્॥નાં કેટલાં નંગ ?

૩૩) રૂ. ૩॥ ફુટ તો ૧॥ ઈંચનું શું ?
૩૪) ૫ ફુટ ૪ ઈંચના ૩ આના તો ૮ ઈંચનું શું ?
૩૫) રૂ. ૧૮॥ મહીનો તો ૩॥ દિવસનું શું આપવું ?
૩૬) રૂ. ૫૬। મહીનો તો રૂ. ૩॥માં કેટલા દિવસ ?
૩૭) રૂ. ૨૭॥ ખાંડી તો ૨॥ મણનું શું ?
૩૮) રૂ. ૨૯॥ વીંઘુ તો રૂ. ૩॥≈ાનું કેટલું ?
૩૯) ૧॥ રતીના રૂ. ૦)—॥ તો ૯ વાલ ૧ રતીનું શું ?
૪૦) શેર ૦)≈ાના રૂ. ૦)≈ા તો ૨॥ શેરનું શું ?
૪૧) ૭॥ શેરના રૂ. ૧—॥ તો ૩ મણનું શું ?
૪૨) રૂ. ૪૫ વર્ષ તો ૦॥ મહીનાનું શું ?
૪૩) રૂ. ૩૬૦)નું વર્ષ તો ૨૦ રૂપીઆમાં કેટલા દિવસ ?
૪૪) ૧॥ મણ ૫ શેરના રૂ. ૧॥= તો ગાલીનું શું ?
૪૫) ૨॥ મણના રૂ. ૬। તો ૨ ખાંડીનું શું ?
૪૬) રૂ. ૨॥નું ૫॥ મણ તો રૂ. ૦)=॥નું કેટલું ?
૪૭) રૂ. ૦। શેર તો અધેળનું શું ?
૪૮) રૂ. ૦॥ શેર તો રૂ. ૦)૦॥નું કેટલું ?
૪૯) ૧। મણના રૂ. ૦॥≈। તો ખાંડીનું શું ?
૫૦) રૂ. ૧॥= તોલો તો ૨ વાલનું શું ?
૫૧) રૂ. ૪૬॥= ગાલી તો ૧૦॥ મણનું શું ?
૫૨) રૂ. ૧૭॥ સેંકડો તો ૬। નંગનું શું ?
૫૩) રૂ. ૨૪॥ તોલો તો રૂ. ૧॥૦॥નું કેટલું ?
૫૪) રૂ. ૧૭॥ ગ્રોસ તો ૯ નંગનું શું ?
૫૫) રૂ. ૧૬। કોથળો તો ૧૨॥ શેરનું શું ?

૫૬) રૂ. ૬૨॥ હજાર તો રૂ. ૩॥≈॥નાં કેટલાં નંગ ?
૫૭) ૧॥ દિવસના રૂ. ૩॥ તો વરસનું શું ?
૫૮) ૧૨૫ નંગના રૂ. ૦॥≡ તો ૨૦ નંગનું શું ?
૫૯) રૂ. ૪॥નું ૩॥ ગજ તો રૂ. ૦।૦॥નું કેટલું ?
૬૦) ૩॥ તોલાના રૂ. ૨૨॥ તો ૭॥ વાલનું શું ?
૬૧) રૂ. ૧॥ના ૮ નંગ તો રૂ. ૦)≡॥નાં કેટલાં નંગ ?
૬૨) રૂ. ૦॥ નું મણ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૬૩) ૭॥ ગુંઠાના રૂ. ૬॥ તો એકરનું શું ?
૬૪) ૩॥ વાલના રૂ. ૦॥≈ તો તોલાનું શું ?
૬૫) રૂ. ૧૫॥ મણ ખાંડ તો ૫ શેરનું શું ?
૬૬) ૧॥ પૈસાનું નવટાંક તો રૂ. ૦)≈નું કેટલું ?
૬૭) ૩ અધોળનો રૂ. ૦)૦॥ તો ૩ શેરનું શું ?
૬૮) રૂ. ૩॥ શેર તો ૨ અધોળનું શું ?
૬૯) રૂ. ૨॥ માસો તો રતીનું શું ?
૭૦) નવટાંકનો રૂ. ૦)−॥ તો શેરનું શું ?
૭૧) રૂ. ૩॥ શેર તો શેર ૦)≈નું શું ?
૭૨) શેરના રૂ. ૦)≈ તો શેર ૧॥≈નું શું બેસે ?
૭૩) માસાનો રૂ. ૦। તો ૨॥ રતીનું શું ?
૭૪) રૂ. ૦)≈નું શેર ૦। કોપરેલ તો શેર ૨॥≈નું શું ?
૭૫) રૂ. ૦)≈॥ની નવટાંક ચારોળી તો ૨॥ શેરનું શું ?
૭૬) પાયલીના રૂ. ૦)૦। તો ટીપરીનું શું ?
૭૭) રૂ. ૨॥≈ મણ તો ૫ શેરનું શું ?
૭૮) રૂ. ૦।≈ શેર જીરૂ તો ૬ અધોળનું શું ?

૭૯) રૂ. ૦।=ની શેર શેવ તો શેર ૦।।=નું શું ?
૮૦) ૦।=ની નવટાંક બદામ તો ૨।। શેરનું શું ?
૮૧) ૨ અધોળના રૂ. ૦)=। તો ૨।। શેરનું શું ?
૮૨) ૧।। દૂધના રૂ. ૦)≡ તો ૪।। પાશેરનું કેટલું ?
૮૩) દોઢ પાશેરની ૪ પાઇ તો ૪ આનાનું કેટલું ?
૮૪) રૂ. ૦)≡ના પાયલી ચોખા મળે તો ૨ પાયલી ૨ ટીપરીનું શું ?
૮૫) રૂ. ૩) નું મણ તો ૩।।। આનાનું કેટલું ?
૮૬) ફર્લાંગ મુસાફરીની ૧।। પેન્સ તો ૨।। માઇલનું શું બેસે ?
૮૭) ૨।। ફર્લાંગની મુસાફરી ૨ શિલિંગમાં થાય તો ૧। માઇલની મુસાફરીનું શું બેસે ?
૮૮) મણ વેગણના રૂ. ૧।=।। તો રૂ. ૨)–।।।માં કેટલા આવશે ?
૮૯) નવટાંકનો રૂ. ૦)– તો રૂ. ૨)૦।।માં કેટલું આવે ?
૯૦) ૩।। પૈસાનું ૫ શેર મળે તો રૂ. ૦।–નું કેટલું આવે ?
૯૧) શેરનો રૂ. ૦)૦।।। તો રૂ. ૧।=।।માં કેટલું આવે ?
૯૨) ૮। ડઝન ૧ નંગના ૧૨।। રૂપીઆ તો ૧૫ નંગનું શું ?
૯૩) પૌંડ વજનના ૩।। પૌંડ પડે તો ૧।। ઔંસનું શું ?
૯૪) ૧। ઔંસ દવાની ૧।। શિલિંગ બેસે ૨।। પૌંડમાં કેટલી દવા આવશે ?
૯૫) રૂ. ૭૮।।। એ માણી વાલ મળે તો ૧।। મણનું શું ?
૯૬) રૂ. ૧૩૨) એ ભાર તો ૪।। મણનું શું ?
૯૭) રૂ. ૨૫।। એ તોલો સોનું તો ૧ વાલ ૧ રતીનું શું ?
૯૮) રૂ. ૧૨૦ એ બેડીઉં ૬। મણનું શું ?
૯૯) રૂ. ૧૫।।= હજાર તો ૧૨૫ નંગનું શું ?

૧૦૦) રૂ. ૧॥। શેર તો અધોળાનું શું ?
૧૦૧) રૂ. ૪॥= મણ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૧૦૨) રૂ. ૦)॥ શેર તો અધોળાનું શું ?
૧૦૩) રૂ. ૧૫) કળશી તો ૪ મણનું શું ?
૧૦૪) ૫ પૈસાનું વાલ તો ગદિઆણાનું શું ?
૧૦૫) રૂ. ૧૨॥। ગદ્રિઆણો તો વાલનું શું ?
૧૦૬) ૨॥ શેરના રૂ. ૦॥=॥ તો મણનું શું ?
૧૦૭) રૂ. ૦॥ વાલ તો ૦॥ તોલાનું શું ?
૧૦૮) રૂ. ૧॥= મણ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૧૦૯) રૂ. ૧)નું ૧॥ મણ તો ભરનું શું ?
૧૧૦) ૧॥ મણ કેરીના રૂ. ૩) તો ૨॥ કળશીનું શું ?
૧૧૧) રૂ. ૧॥- નો ૦॥। ફરો તો પાચલીનું શું ?
૧૧૨) એક આનાનું ૨॥ શેર તો ૨॥ મણનું ?
૧૧૩) શેરના ૩ આના તો શેર ૦)= નું શું ?
૧૧૪) એક રૂપીઆનું ૧૨ શેર તો ૦॥ શેરનું શું ?
૧૧૫) રૂ. ૨॥= ગદ્રિઆણો તો વાલનું શું ?
૧૧૬) રૂ. ૦)-॥ નું એક અધોળ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૧૧૭) રૂ. ૩॥।= મણ તો ૫ શેરનું શું ?
૧૧૮) રૂ. ૧૫॥ કળશી તો ૨॥ મણનું શું ?
૧૧૯) રૂ. ૦॥=નું વાલ તો ૧॥ તોલાનું શું ?
૧૨૦) ૨॥ ગદિઆણાના રૂ. ૪૦) તો રૂ. ૧॥ નું કેટલું આવે ?
૧૨૧) રૂ. ૧)ની ૩ શેર બરફી તો રૂ. ૦॥ ની કેટલી ?
૧૨૨) રૂ. ૦)॥ ૧નું ૨॥ શેર તો અધોળનું શું ?

૧૨૩) શેર ૦)≡નો રૂ. ૦)= તો સવા પાંચશેરનું શું ?

૧૨૪) ૨। શેરનો એક પૈસો તો ૧૩॥ શેરનું શું ?

૧૨૫) રૂ. ૦)≡નું ૧૦॥ શેર તો રૂ. ૦।-નું કેટલું ?

૧૨૬) રૂ. ૦)≈ાનું ૬। શેર તો મણનું શું ?

૧૨૭) ૭॥ શેરનો એક રૂપીઓ તો ૭॥ મણનું શું ?

૧૨૮) મણના રૂ. ૧॥-। તો કળશીનું શું ?

૧૨૯) ૭ પૈસાનું વાલ તો ૦॥ ગદિઆણો ૪ વાલનું શું ?

૧૩૦) મણના રૂ. ૧॥≈। તો કળશીનો ભાવ શો ?

૧૩૧) રૂ. ૧॥॥≈ મણ તો રૂ. ૦॥-॥ાનું કેટલું ?

૧૩૨) રૂ. ૦)-।નું અધોળ તો ૧। શેરનું શું ?

૧૩૩) ૨॥ શેરના ૧૨॥ પૈસા તો ૧॥ મણનું શું ?

૧૩૪) રૂ. ૦)-ાનું અધોળ તો રૂ. ૧॥-નું કેટલું ?

૧૩૫) અધોળનો રૂ. ૦)-। તો રૂ. ૦॥૦॥ાનું કેટલું ?

૧૩૬) રૂ. ૧૭॥≈ કળશી તો રૂ. ૧)-॥ ૧॥ પાઇનું કેટલું ?

૧૩૭) ૧। મણના રૂ. ૧॥॥≡॥ તો ખાંડીનું શું ?

૧૩૮) રૂ ૪૨)નું વર્ષ તો ૦॥ મહીનાનું શું ?

૧૩૯) ૨ મણના રૂ. ૨)≡॥ તો એડીઆનું શું ?

૧૪૦) રૂ. ૧૧। મહીનો તો રૂ. ૨॥≈માં કેટલા દિવસ ?

૧૪૧) ૧॥ મણના રૂ. ૨। તો ભારનું શું ?

૧૪૨) ૪॥ તસુના રૂ ૦॥-॥ તો ૩ ગજનું શું ?

૧૪૩) રૂ. ૩૬॥॥≈ તોલો તો ૨ વાલનું શું ?

૧૪૪) રૂ. ૩૫ સેંકડો તો રૂ. ૨)≡ના કેટલા નંગ ?

૧૪૫) રૂ. ૪૩॥ હજાર તો ૬૨॥ નંગનું શું ?

૧૪૬) ૦॥ ડઝનના રૂ. ૦)≡ તો મોસનું શું ?

૧૪૭) રૂ. ૧૨॥ સેંકડો તો રૂ. ૦॥=ના કેટલા નંગ ?
૧૪૮) રૂ. ૫૦નું ૩૨ મણ તો ૨ મણનું શું ?
૧૪૯) રૂ. ૧૮॥। ભાર તો ૨૪ શેરનું શું ?
૧૫૦) રૂ. ૪૫)નું વર્ષ તો રૂ. ૨॥-માં કેટલી મુદત ?
૧૫૧) રૂ. ૨૪॥ તોલો તો ૦ા વાલ ૦॥ રતીનું શું ?
૧૫૨) ૧॥ મણના રૂ. ૨ા= તો ભારનું શું ?
૧૫૩) રૂ. ૪॥નું મણ તો ૧ા શેરનું શું ?
૧૫૪) રૂ. ૬૪॥= ખેડીઉં તો મણનું શું ?
૧૫૫) રૂ. ૫૯॥। ખેડીઉં તો મણનું શું ?
૧૫૬) વાલના રૂ. ૦ા-॥। તો તોલાનું શું ?
૧૫૭) રૂ. ૦ા-નું વાલ તો ૧ ગદિઆણાનું શું ?
૧૫૮) રૂ. ૧૧॥ કળશી તો ૪॥ મણનું શું ?
૧૫૯) ૦॥ મણની દળામણી રૂ. ૦ા-। તો કળશીનું શું ?
૧૬૦) રૂ. ૫૨॥= ખેડીઉં તો ૨ ખેડીઆ ૪ મણનું શું ?
૧૬૧) રૂ. ૨॥= મણ તો ૩॥ શેરનું શું ?
૧૬૨) રૂ. ૨૧॥।= મણ તો ૧૧ા શેરનું શું ?
૧૬૩) રૂ. ૨૧॥ ખેડીઉં તો ૨ા ખેડીઆ ૫ મણનું શું ?
૧૬૪) તોલાના રૂ. ૦॥- તો ૦ા ગદિઆણા ૨ વાલનું શું ?
૧૬૫) ૨॥ શેરના ૭॥ આના તો ૨॥ મણનું શું ?
૧૬૬) રૂ. ૦ા-॥નું મણ તો ખેડીઆનું શું ?
૧૬૭) ૨ વાલનો રૂ. ૧) તો ૩ તોલાનું શું ?
૧૬૮) રૂ. ૦॥- મણ મીઠું તો ૮॥≡નું કેટલું ?
૧૬૯) એક આનાનું ૩॥ વાલ તો ૧૨ા તોલાનું શું ?
૧૭૦) રૂ. ૧૮॥ શેર તો રૂપીઆભારનું શું ?

૧૭૧) રૂ ૦)≡ાનું ૧| શેર તો ૩|| મણનું શું?
૧૭૨) રૂ. ૨૭|| મહીનો તો ૧૨ દિવસનું શું આપવું?
૧૭૩) કોડીના રૂ. ૨૮|| તો ૪ નંગનું શું?
૧૭૪) રૂ. ૧૬|| ખાંડી તો રૂ. ૫૭||માં કેટલું આવશે?
૧૭૫) ૩૫ નળીઆના રૂ. ૧|| તો કોડીનો ભાવ શો?
૧૭૬) રૂ. ૧)ની ૫ કોડી તો ૯ નંગનું શું?
૧૭૭) રૂ. ૧||= ગ્રોસ તો ૨ ગ્રોસ ૪ ડઝનનું શું?
૧૭૮) રૂ. ૨૬||~ સેંકડો તો કોડીનું શું?
૧૭૯) રૂ. ૩૯||નું એકર તો રૂ. ૪||≡ાનું કેટલું?
૧૮૦) વીંઘાના રૂ. ૩૪ તો રૂ. ૧૨||~ામાં કેટલું આવે?
૧૮૧) રૂ. ૧)નું ૧|| વાર તો ૫| ગજનું શું?
૧૮૨) રૂ. ૪|| બે વાર તો રૂ. ૫| નું કેટલું?
૧૮૩) ૬ વારનો રૂ. ૧) તો ૨૪|| ગજનું શું?
૧૮૪) ગજના રૂ. ૧૦| તો રૂ. ૬૨)=માં કેટલું આવે?
૧૮૫) રૂ. ૧નું ૧૦ ગજ તો રૂ. ૧|=નું કેટલું આવે?
૧૮૬) ૫|| ગજનો રૂ. ૧) તો ૮| વારનું શું?
૧૮૭) રૂ. ૧૫૦)નું ૨ ટકા લેખે ૧|| વર્ષનું વ્યાજ શું?
૧૮૮) રૂ. ૨૫||= ગજ તો ૧|| વાર ૬ તસુનું શું
૧૮૯) રૂ. ૩૨||≡ા ૧ પાઉન તોલો તો ૧|| ગદિ. ૩|| વાલ ૦||| રતીનું શું?
૧૯૦) ખાંડીના રૂ. ૭|| તો રૂ. ૦)≡નું કેટલું આવે?
૧૯૧) રૂ. ૨૦)નું ૩૩|| મણ તો રૂ. ૬||નું કેટલું?
૧૯૨) હજારના રૂ. ૪||≡ તો ૬ નંગનું શું?
૧૯૩) રૂ. ૧૨|| સેંકડો તો રૂ. ૧||=નાં કેટલાં નંગ?

૧૯૪) રૂ. ૪૦)નું ૩॥ વર્ષનું વ્યાજ રૂ ૨૮ થયું તો દર કેટલો ?
૧૯૫) ૨૫૦૦ નળીઆના રૂ. ૧૮॥ તો સેંકડાનો ભાવ શો ?
૧૯૬) રૂ. ૧૭॥ મણ તો શેર ૧૩॥નું શું ?
૧૯૭) રૂ. ૯૩॥ સેંકડો તો ૧૫૨૦ નંગનું શું ?
૧૯૮) રૂ. ૨૫॥ ગજ તો ૭ ગજ ૨ા તસુનું શું ?
૧૯૯) ગજના રૂ. ૮॥ તો રૂ. ૧)-નું કેટલું ?
૨૦૦) રોજના રૂ. ૦ાન્ ૧ પાઈ તો વર્ષનું શું ?
૨૦૧) રૂ. ૦)=નું ૧॥ વાલ તો ૨ા તોલાનું શું
૨૦૨) રૂ. ૩॥≈॥નું ૦॥ મણ ૯॥ શેર તો ૪ા શેરનું શું ?
૨૦૩) ૩॥ શેરના રૂ. ૧ા=॥ તો ૬ શેરનું શું ?
૨૦૪) રૂ.૨૭નું ૧॥ મણ તો રૂ. ૦॥-નું કેટલું આવે ?
૨૦૫) ૧ા શેરના રૂ. ૦)=ા તો ૧ મણ ૦ા= શેરનું શું ?
૨૦૬) વર્ષના રૂ. ૧૪૬ા તો રૂ. ૩)૦ાામાં કેટલા દિવસ ?
૨૦૭) રૂ. ૨૩॥ મણ તો રૂ ૨ા=માં કેટલું આવે ?
૨૦૮) રૂ. ૦)≡નું ૩ તસુ તો ૪॥ વારનું શું ?
૨૦૯) ૧મણના રૂ. ૧૭॥ તો રૂ. ૦)-॥ નું કેટલું ?
૨૧૦) રૂ. ૪૫) ગાડી તો રૂ. ૦ા૮॥નું કેટલું ?
૨૧૧) તોલાનો રૂ. ૧ા તો ૧॥ વાલ ૧॥ રતીનું શું ?
૨૧૨) ૦॥ મણના રૂ. ૫) તો અધોળનું શું ?
૨૧૩) ૬પૈસાનું શેર ૩ા≈તો ૧૦ પૈસાનું કેટલું ?
૨૧૪) રૂ. ૨૧) મણ તો રૂ ૪ા≈॥નું કેટલું ?
૨૧૫) ૩॥ મણના રૂ. ૩॥૦ા તો ખાંડીનો ભાવ શો ?
૨૧૬) રૂ. ૯)-માં ૧૨ દિવસ તો મહીનાનું શું ?
૨૧૭ રૂ. ૧॥≈ મણ તો ૧ા ખાંડી ૩ મણનું શું ?

૨૧૮) રૂ. ૭૫) વર્ષે તો ૩ માસ ૧૨ દિવસનું શું ?
૨૧૯) ખાંડીના રૂ. ૧૮।।। તો રૂ. ૦)-।।નું શું કેટલું ?
૨૨૦) મણના રૂ. ૧।।= તો ૨ શેરનું શું ?
૨૨૧) રૂ. ૨૦નું ૩૩।।। મણ તો રૂ. ૬।।।નું કેટલું ?
૨૨૨) ૩ તસુના રૂ. ૦)=। તો ૨। ગજનું શું ?
૨૨૩) રૂ. ૨૫।।નું વાર તો રૂ. ૩)=।નું કેટલું ?
૨૨૪) રૂ.૩।।નું મણ તો રૂ. ૦।।=।નું કેટલું ?
૨૨૫) મહીનાના રૂ. ૬।।। તો ૫ દિવસનું શું ?
૨૨૬) રૂ. ૨૬। મહીનો તો ૧૦ દિવસનું શું ?
૨૨૭) રૂ. ૧)નું ૧।। શેર તો રૂ. ૦)=નું કેટલું ?
૨૨૮) રૂ. ૧)નું ૧।। શેર તો ૭।। રૂપીઆભારનું શું ?
૨૨૯) રૂ. ૩૧।।।= ગાલ્લી તો કુળશીનું શું ?
૨૩૦) રૂ. એક પૈસાની ૨ સ્ટીલ મળે તો રૂ. ૫)માં કેટલી સ્ટીલ આવે ?
૨૩૧) રૂ. ૪૬।।- વીંધુ તો રૂ. ૧૮।।=નું કેટલું આવે ?
૨૩૨) રૂ. ૧ના ૨૫ નંગ તો કોડીનું શું ?
૨૩૩) રૂ. ૩।। ગજ તો ૩।। ગજ ૩ તસુનું શું ?
૨૩૪) રૂ. ૨૫।। ભાર તો ૭મણ ૫ શેરનું શું ?
૨૩૫) રૂ. ૩૧।।।= મહીનો તો રૂ. ૬।=માં કેટલા દિવસ ?
૨૩૬) રૂ. ૨૩।। હજાર તો ૭૩૫૦૦ નંગનું શું ?
૨૩૭) રૂ. ૦)=ના ૨૦ નંગ તો ૨૫૦૦ નંગનું શું ?
૨૩૮) રૂ. ૧૬)ના ૨ હજાર તો રૂ. ૦।।ના કેટલાં નંગ ?
૨૩૯) પાઇના ૨।। નંગ પડે તો બે હજારનું શું ?
૨૪૦) હજારના રૂ. ૩૭।। તો રૂ. ૦)=।ના કેટલા નંગ ?
૨૪૧) રૂ. ૧।।-ના ૧૨૫ નંગ તો સેંકડાનું શું ?

૨૪૨) ૩ શેરનો રૂ. ૦)-॥ તો ૧॥ કળશીનું શું ?
૨૪૩) રૂ. ૨૫॥= ગજ તો ૮ તસુનું શું ?
૨૪૪) ૪૫ નંગના રૂ. ૧)= તો સેંકડાનું શું ?
૨૪૫) રૂ. ૧॥- સેંકડો તો રૂ. ૧) ૦ના કેટલા નંગ ?
૨૪૬) રૂ. ૨॥ સેંકડો તો રૂ. ૧॥ના કેટલા નંગ ?
૨૪૭) ૦॥ શેરના રૂ ૦)≡॥ તો રૂ. ૭૫નું કેટલું ?
૨૪૮) રૂ. ૧-ના ૮૫ નંગ તો સેંકડા નું શું ?
૨૪૯) ૬૦ નંગનો રૂ. ૧॥ તો સેંકડાનું શું ?
૨૫૦) રૂ. ૧=॥ ના ૪૫ નંગ તો હજારનું શું ?
૨૫૧) પાઈનું ૨॥ શેર તો ૦॥ ગાલ્રી ૫ મણનું શું ?
૨૫૨) રૂ. ૦॥≡ના ૧૨૦ નંગ તો ૪નંગનું શું ?
૨૫૩) ૬॥ ગજના રૂ. ૦)≡॥ તો રૂ. ૨-॥નું કેટલું આવે ?
૨૫૪) રૂ. ૫॥ કોડી તો હજારનું શું ?
૨૫૫) રૂ. ૨૪) ખાંડી તો ૧॥ મણ ૫ શેરનું શું ?
૨૫૬) રૂ. ૦)૦॥ શેર સો. ગાલ્રીનું શું ?
૨૫૭) ૫ દિવસના રૂ ૦≡॥ તો ૨ મહીના ૨ દિવસનું શું ?
૨૫૮) રૂ ૦-નું ૬॥ શેર તો ૧॥ મણનું શું ?
૨૫૯) રૂ. ૦)=॥ વ્યાજ મેળવવા રૂ. ૧૦૦) રોકવા તો રૂ. ૫૦) વ્યાજ મેળવવા શું રોકવું ?
૨૬૦) એક રૂપીએ ૫ પાઈ કર ભરવો પડે તો રૂ. ૭॥ કર કેટલાની આવક હોય તો ભરવોપડે ?
૨૬૧) રૂ. ૩= મણ દૂધ મળે તો ૧॥ મણ ૫ શેરનું શું ?
૨૬૨) ગોળ રૂ. ૦)≡॥ શેર મળે છે તો રૂ. ૩॥≡॥માં કેટલો આવશે?

૨૬૩) એક રૂપીએ રૂ. ૦)૦ા કર ભરવો પડે છે તો એ લેખે મારે રૂ. ૨૦ાા કર ભરવો પડે છે ત્યારે મારી ચોકખી આવક કેટલી ?
૨૬૪) રૂ. ૨૧ા ખાંડી તો ૨૫ શેરનું શું ?
૨૬૫) એકરના રૂ. ૨૪૫) તો ૧ા ગુંઠાનું શું ?
૨૬૬) ૧૦૦ નાળિએરના રૂ. ૯≈ તો રૂ. ૨ા−ાનાં કેટલાં ?
૨૬૭) રૂ. ૧૧ા કોથળો તો ૬ા શેરનું શું ?
૨૬૮) રૂ. ૧૩૬) ભાર તો ૦ાા મણનું શું ?
૨૬૯) ૫ ટકા લેખે રૂ. ૩૨૦)નું દોઢ વર્ષનું વ્યાજ શું ?
૨૭૦) રૂ. ૨ાામાં ૧ા ગુંઠો જમીન ખેડાય તો એકરનું શું ?
૨૭૧) ૬ા નંગના રૂ. ૦ાા≈ તો સેંકડાનું શું ?
૨૭૨) રૂ. ૦ા≂નું ૭ાા શેર તો કોથળાનું શું ?
૨૭૩) ૧ાા મણના રૂ ૨ા તો ૨ ભારનું શું ?
૨૭૪) રૂ. ૨ા−ાનું ૧ા ગજ તો ૨ ગજનું શું ?
૨૭૫) ૫ શેરના ૦)≈ તો બેડીઆનું શું ?
૨૭૬) રૂ. ૦)≡નું ૨ાા શેર તો કળશીનું શું ?
૨૭૭) રૂ. ૦ાનું ૫ શેર તો બેડીઆનો ભાવ શો ?
૨૭૮) ૨ાા રૂ. શેરનો ૦)−ા તો કળશીનું શું ?
૨૭૯) રૂ. ૨૩ાા બેડીઉં તો ૧૫ શેરનું શું ?
૨૮૦) રૂ. ૧)−ાાનું ૭ાા શેર તો રૂ. ૭૦)નું કેટલું ?
૨૮૧) ૨ાા શેરના ૩ાા પૈસા તો ૧૬ મણનું શું ?
૨૮૨) ૩ પૈસાનું ૧ાા શેર તો રૂ. ૧ાાનું કેટલું ?
૨૮૩) ૫ શેરની ૯ પાઇ તો ૨ કળશીનું શું ?
૨૮૪) ૧ા શેરના ૩ાા પૈસા તો ૮ મણનું શું ?
૨૮૫) ટીપરીની ૨ પાઇ તો કુરાનું શું ?

૨૮૬) એકરના રૂ. ૨૫૬) તો રાા ચોરસ આનાનું શું ?
૨૮૭) રૂ. ૨૪) ફરો તો ૩ શેર ૧ ટીપરીનું શું ?
૨૮૮) એક આનાનું ૧૫ શેર તો ૧ાા ગાલ્લી ૩ મણનું શું ?
૨૮૯) રૂ. ૭૨) ભાર તો રૂ. ૦ા૦ાનું કેટલું ?
૨૯૦) ૪૨, ૪૪, ૪૮, ૫૦ આડ તોલે ૩૨ મણ પાકાના કાચા મણ કેટલા ?
૨૯૧) રૂ. ૩ાા ખાંડી તો શેર ૩)=નું શું ?
૨૯૨) ૭ાા પેન્સનું ૨૨ાા ગ્રેન તો ૧ ટ્રોય પૌંડનું શું ?
૨૯૩) રૂ. ૨ાા ફરો તો ૦ા શેરનું શું ?
૨૯૪) રૂ. ૦)–નું ૦ા શેર તો ફરાનું શું ?
૨૯૫) રૂ. ૯૦) ભાર તો ૪ મણનું શું ?
૨૯૬) રૂ. ૭૬ાાા= ગાલ્લી તો ૫ શેરનું શું ?
૨૯૭) ૨ પૈસાના ૪ તાવ તો રૂ. ૭ાાના કેટલા ?
૨૯૮) ૫ શેરના ૩ પૈસા તો ગાલ્લીનું શું ?
૨૯૯) રૂ. ૦ા≡નું ૫ શેર તો ૧ાા ખાંડીનું શું ?
૩૦૦) ૨ પાઈનું ૫ શેર તો ગાલ્લીનું શું ?
૩૦૧) રૂ. ૩ાા રીમ તો રાા રીમ ૨ તાવનું શું ?
૩૦૨) રૂ. ૦ા≡ાનું ૫ શેર તો ૧ા કળશી રાા મણનું શું ?
૩૦૩) ૨૪ શેર પાકાના ૪૨, ૪૪, ૪૫, ૪૮, અને સાઠા તોલે કાચા શેર કેટલા ?
૩૦૪) ૧ આનાનું ૩ શેર તો ૪ાા માણીનું શું ?
૩૦૫) રૂ. ૫૨ાા ગાલ્લી તો ૫ શેરનું શું ?
૩૦૬) રૂ. ૪૫નું વર્ષ તો ૧ાા માસ ૧ાા દિવસનું શું ?

૩૦૭) મણે ૨, ૨।, ૨॥, ૩, ૩। અને ૪ શેર બારદાન કાપતાં ૨૪ મણનું બાકી રહેલું તોલ શું રહેશે ?

૩૦૮) ૫ શેરની ૨ પાઇ તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?

૩૦૯) રૂ ૪૫) ભાર તો ૪ શેરનું શું ?

૩૧૦) ભારના રૂ. ૩૬॥ તો રૂ. ૦॥=નું કેટલું ?

૩૧૧) ૨॥ શેરના રૂ. ૯)– તો રૂ. ૦॥=નું કેટલું ?

૩૧૨) રીમના રૂ. ૫) તો તાવનું શું ?

૩૧૩) ૫ શેરના રૂ. ૦।= તો ગાલ્લીનું શું ?

૩૧૪) રૂ ૨૭।= ગાલ્લી તો ૨॥ મણનું શું ?

૩૧૫) ૪૨ તોલે ૨૧ મણનું, ૪૪ તોલે ૫૫ મણનું, ૪૫ તોલે ૬૭॥ મણનું, ૪૮ તોલે ૮૪ મણનું, અને ૬૦ તોલે ૬૫ મણ કાચાનું પાકું કેટલું ?

૩૧૬) રૂ. ૬। સેંકડો તો ૧૦ નંગનું શું ?

૩૧૭) ૭॥ પૌંડમાં એક પૌંડ આવે તો ૧ પેનીવેટનું શું બેસે ?

૩૧૮) રૂ. ૭॥ રીમ તો ૨ તાવનું શું ?

૩૧૯) રૂ. ૧)ના ૨ રીમ તો ૨ તાવનું શું ?

૩૨૦) રૂ. ૭॥ મણ તો શેર ૦)=નું શું ?

૩૨૧) ૨ અધોળના રૂ. ૦)≡॥ તો મણનું શું ?

૩૨૨) ૭ આનાનું ૨॥ શેર તો ખાંડીનું શું ?

૩૨૩) ૧ શેરનો રૂ. ૦) ૦॥ તો કળશાનું શું ?

૩૨૪) ૩ શેરના રૂ. ૦।૦॥ તો ભારનું શું ?

૩૨૫) નવટાંકના ૪ પૈસા તો મણનું શું ?

૩૨૬) ૦॥ પાશેરની ૧ પાઇ તો પા શેરનું શું ?

૩૨૭) રૂ. ૦)≡નું નવટાંક તો મણનું શું ?

૩૨૮) રૂ. ૨૫) મણ તો રૂ. ૦।=નું કેટલું આવે ?

૩૨૯) રૂ ૦)૦॥નું અધોળ તો અધમણનું શું આપવું ?

૩૩૦) રૂ. ૧૫)નું ૦ાા મણ તો રૂપીઆભારનું શું ?
૩૩૧) રૂ. ૦)–નું શેર આવે તો રૂ. ૨૫)માં કેટલું આવે ?
૩૩૨) પૈસાનું નવટાંક તો મણનું શું ?
૩૩૩) રૂ. ૩ાા સેંકડો તો હજારનું શું ?
૩૩૪) ૧ા શેરનો રૂ. ૦)ાાા તો ૦ાા ખાંડીનું શું ?
૩૩૫) રૂ. ૦ાાા૦ાાની ૧૦૦ પેન તો ૧૦ પેનનું શું ?
૩૩૬) રૂ. ૧ા નું શેર તો રૂ. ૦)–નું કેટલું ?
૩૩૭) રૂ. ૧ાા–ના ૧૦૦ કેળાં મળે તો ૨૩૦ કેળાંનું શું ?
૩૩૮) રૂ. ૬પાા= ગાસી તો ૪ાા મણનું શું ?
૩૩૯) સેંકડાના રૂ. ૩)= તો રૂ. ૧ાા=ાાનાં કેટલાં નંગ ?
૩૪૦) ૮૦ નંગના રૂ. ૩ાા તો સેંકડાનું શું ?
૩૪૧) એક ટોપીના રૂ. ૦ા=ાા પડે તો રૂ. ૬ાામાં કેટલી ટોપીઓ આવે?
૩૪૨) ૧ાા શેરનો રૂ. ૦ા– તો રૂ. ૨ાાનું કેટલું ?
૩૪૩) શેર ૩)= નો એક આનો તો ખાંડીનું શું ?
૩૪૪) રૂ. ૩૬ા માણી તો શેરનું શું ?
૩૪૫) ૧ાં દિવસના રૂ. ૦)=ા તો વર્ષનું શું ?
૩૪૬) ૫ શેરનો રૂ. ૦)–ા તો શેરનું શું ?
૩૪૭) ૧ાા શેર દૂધનો રૂ. ૦)– તો રૂ. ૩૦)નું કેટલું ?
૩૪૮) ૮ મણના રૂ. ૨૫) તો ૧ શેરનું શું ?
૩૪૯) ગાસીના રૂ. ૪૦) તો રૂ. ૦)=માં કેટલું આવે ?
૩૫૦) રૂ, ૨૮)= મહીનો તો ૨ાા મહીના ૧૦ દિવસનું શું ?
૩૫૧) રીમ કાગળના રૂ. ૩ાા=ાા પડે તો કોડીનું શું ?

સૂચના—વ્યવહારમાં લાગુ પાડી હિસાબ મંડાવવા.

તા૦ ૧૧–૩–૧૯૨૧.